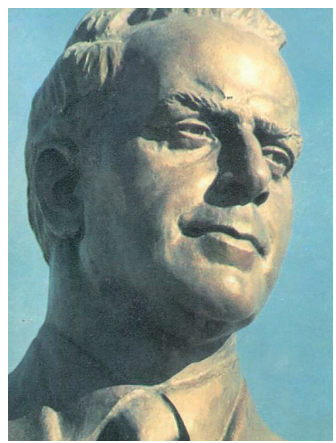

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

Heydar Aliyev

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət münasibəti Azərbaycan xalqının milli varlığıdır.
Qəzet 1993-cü ildən aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının qəzeti.

6 may
2025-ci il,
çərşənbə axşamı
№ 076 (6904)
Qiyamət
60 qəpik

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dövlətçilik irsində konstitusionalizm və suverenlik

Bax səh. 5

Humanitar və mədəni sahələrdə münasibətlərin genişləndirilməsi üçün böyük potensial var

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti
Mehriban Əliyeva Mərakeşin xanım
Şahzadəsi Lalla Hasnaa ilə görüşüb

Bax səh. 2

Azərbaycan - Rusiya: Dəyişən dünyada sabit qalan ikitərəfli münasibətlər

Bax səh. 2

“Böyük Qayıdış: Hədəfləri reallığa çevirən məqsədyönlü strategiya”

Bax səh. 6

Bax səh. 4

İlk
“yaş senzi”
mitinqi
və iki
azyaşlı
uşaq...

Bax səh. 5

Bax səh. 3

Çin modeli:
Oyaq xalq, oyaq
dövlət və
modern liderlik...

Keçmiş
indiye
çağırmaq

Bax səh. 7

“Ulu Öndər
Heydər Əliyevin siyasi irsi:
qüdrətli dövlətin
əsasları”

ABŞ Qrenlandiyaya sahib olacaqmı?

Bax səh. 6

Tramp
ideologiyasının
“vurgunu”
ikinci
tura adladı

Bax səh. 7

Bir-birinə böyük rəğbət, hörmət və qarşılıqlı dəstək

Prezidentlər İlham Əliyevin və Vladimir Putinin 2022-ci il 22 fevral tarixində imzaladıqları “Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında mütəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə” müasir dövrdə iki ölkə arasında əməkdaşlıq

əlaqələrinin genişlənməsinə möhkəm hüquq təminatları yaradır. 43 bənddən ibarət olan Bəyannamədə iki dövlət arasında əməkdaşlıq əlaqələrinin prioritet istiqamətləri göstərilir. Görüşdə qonağı salamlayan Prezident İlham Əliyev sürətlə dəyişən dün-

Azərbaycan - Rusiya: Dəyişən dünyada sabit qalan ikitərəfli münasibətlər

Azərbaycan və Rusiya qarşılıqlı hörmətə, etimad prinsiplərinə əsaslanan hərtərəfli və bərabərhüquqlu əməkdaşlığın davamlı olaraq genişləndirilməsinə dönməz sadıqlıq nümayiş etdirirlər. O cümlədən yüksək səviyyəli rəsmilərin, tanınmış ictimaiyyət, mədəniyyət və din xadimlərinin səfərləri münasibətlərin yüksələn xətlə inkişafına güclü impuls verir. Xəbərləndirildiyi kimi, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mayın 3-də Moskvada Bütün Rusiyanın Patriarxı Kirill ilə görüşüblər. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım qonağı səmimiyyətlə qarşılayıblar.

Azərbaycanda konfessiyalar arasında anlaşma hökm sürür

Dünyada tolerantlıqla bağlı kədrli mənzərə fonunda Azərbaycan özünün nümunəvi multikulturalizm modelini təqdim edir. Respublikamızda multikulturalizm tarixdən gələn bir ənənədir, eyni zamanda, cəmiyyətimizin bugünkü reallığıdır. Deyə bilirik ki, Azərbaycan Qlobal Şərq Qlobal Cənub, geniş İslam coğrafiyası ilə Avropa İttifaqı arasında arzulanan bir görüşünə yerinə çevrilib.

Dünya Azərbaycanın təmsilində çoxkonfessiyalı cəmiyyətin ölkənin, dövlətin inkişafında necə mühüm rol oynadığını şəhədlir. Azərbaycanca insanların böyük qismi İslam dininə etiqad bəsləyir. Ancaq digər konfessiyaları təmsil edən və

təndəşlərimiz də ölkəmizin inkişafında fəal rol alırlar. Bundan məmnunluğunu bildiren Prezident İlham Əliyev vurğulayıb: “Əlbəttə, Azərbaycanın pravoslav icması dövlətlərarası münasibətlərin mühüm amilidir. Əminəm ki, bizim hamımız kimi, onlar da Sizin gəlişinizə çox sevinəcəklər. Sizinlə bu məsələ ətrafında fikir mübadiləsi apardığımız kimi, Azərbaycanca konfessiyalararası və millətlərarası sülh və anlaşma, qarşılıqlı dəstək hökm sürür. Bu, ölkələrimizin dayanıqlı inkişafının mühüm amilidir. Çünki əks halda, heç bir inkişafdan söhbət gedə bilməz. Çox şadiq ki, rus icmasının nümayəndələri olaraq pravoslav icması ölkəmizin in-

kişafında, onun suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin olunmasında fəal iştirak edir, bütövlükdə Azərbaycanda yaşayan çoxsaylı xalqların bütün digər nümayəndələri ilə birlikdə ölkəmizin ümumi inkişafına böyük töhfə verir.

Sizinlə görüşmək, ünsiyyətə olmaq bizim üçün həmişə xoşdur. Sizi Azərbaycanda səmimi-qəlbədən bir daha salamlayıram. Azərbaycan Sizin üçün yad ölkə deyil. Biz Sizin uzun illər ərzində Azərbaycan xalqının böyük dostu olduğunuzu bilirlik. Siz həmişə sözdə və əməldə bizə hörmət göstərmisiniz və əminəm ki, bu müsbət dinamika gələcəkdə də qorunub saxlanılacaq”.

Dövlətlərarası münasibətlərdə liderlərin şəxsiyyəti amili

Dünya tarixindən liderlərin mənsub olduqları xalqların, ölkələrin və elə bəşəriyyətin taleyində zaman-zaman müstəsna rol oynadıqlarına aid çoxlu sayda misallar sadalamaq mümkündür. Məhz onlar ən kritik məqamlarda zəruri qərarlar verməklə və cəsarətli addımlar atmaqla tarixdə bir dönüş yaratmağı bacarıblar. İlham Əliyev də özündə yüksək liderlik keyfiyyətlərini birləşdirən uzaqgörən siyasətçidir. Azərbaycanın həmişə sevinc hissi ilə gədiyi ölkə olduğunu bildiren Moskvanın və Bütün Rusiyanın Patriarxı Kirill burada liderin şəxsiyyət amilinin müstəsna rol oynadığına xüsusi diqqət çəkib. Müqayisələr apararaq Kirill deyib: “Qarşınızda yəqin ki, öz İlahi missiyası ilə əlaqədar bütün dünya ölkələrinə

səfər etmək imkanına malik olan insan əyləşib. Bu, müəyyən mənada xüsusi təcrübədir, həm də, sadəcə, müəyyən zaman ərzində deyil, tarix boyu səfər etməyə. Yəni, məsələn, deyək ki, son 40 ildən artıq müddətdə Afrika, Asiya, Latın Amerikas, Avropa ölkələrindəki vəziyyəti müqayisə edə bilərəm. Ona görə də deyə bilərəm ki, insanlarla, dövlət xadimləri ilə ünsiyyətlə bağlı belə böyük təcrübə mənə müəyyən fəaliyyət, həyata, siyasətə baxış formalaşdırı. Niyə gizlədim ki, hansısa ölkəyə gələndə, hətta dialoqa girəndə, dövlət başçıları ilə ünsiyyətdə olanda belə, özünü heç də həmişə rahat hiss etməmişəm. Çünki elə məsələlər var ki, bəlkə də danışmaq və xatırlamaq da istəmirsiniz. O ki qaldı, Sizin

mübarək ölkənizə, sanki buraya həmişə qanadlanıb uçursan.

Əvvəla, zənnimcə, bu, Sizin şəxsiyyətinizlə və təbii ki, icazə-nizlə dəyərdim - Sizin gözəl həyat yoldaşınızın şəxsiyyəti ilə bağlıdır. Bu, bir növ insani səmimiyyət, həqiqi dostluq hissidir. Bax bu, necə dəyərlər, qəlbi hərarətləndirir və hər zaman aramızda olan belə düzgün, etibarlı, dürüst dialoqa sövq edir”.

Moskvanın və Bütün Rusiyanın Patriarxı Kirill, həmçinin Azərbaycanla Rusiya arasında münasibətlərin hazırkı vəziyyəsinədən məmnunluğunu ifadə edərək ölkəsinin dövlət başçısının da Prezident İlham Əliyev barəsində çox səmimi fikirlər ifadə etdiyini diqqətə çatdırıb. Sitat: “Əgər Rusiya-Azərbaycan münasibətlərindən danışırıqsa, mənə elə gəlir ki, indi hər şey çox yaxşı inkişaf edir. Tanrı qismət ələsin ki, bu, belə də davam etsin. Moskvadan yola düşərək Vladimir Vladimiroviçlə görüşmək imkanım oldu.

O da Sizin haqqınızda çox səmimi şəkildə yaxşı, düzgün sözlər dedi. Məndən xahiş etdi ki, 80 illik yubileyə dəvəti çatdırım və Siz bu mühüm tarixi qeyd etmək üçün Moskvaya səfər edə bilərsiniz. Bizim Prezidentimiz də siyasi

jest naminə öz əqidəsini dəyişməyə meyilli deyil. O, ya susacaq, ya da düşündüyünü açıq şəkildə deyəcək.

Vladimir Vladimiroviçlə ünsiyyət təcrübəsi olan biri kimi deməliyəm ki, onun sözlərində belə

səmimi rəğbət və belə açıqlıq hiss etdim, buna şahidlik edə bilərəm. Ona görə də ümid edirik ki, Siz bu əlamətdar tarixlə - dəhşətli düşmən üzərində Qələbənin 80 illiyi ilə əlaqədar Moskvaya səfər edə biləcəksiniz”.

Mehriban xanım Əliyeva yüksək təltifə layiq görülüb

Əliyevanın çoxşaxəli fəaliyyətdən qırmızı xətt kimi keçir. Onun rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun reallaşdırdığı “Tolerantlığın ünvanı - Azərbaycan” layihəsi ölkəmizin hüduqlarından kənarda da böyük rəğbətlə qarşılanıb. Belə səmərəli fəaliyyət öz növbəsində bütün dünyada təqdir olunur. Təsdiqi deyildir ki, Mehriban xanım Əliyeva indiyədək müxtəlif ölkələrin və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların çoxlu sayda yüksək

mükafatlarına layiq görülüb. İndi onların sırasına I dərəcəli “Müqəddəs Knyaginya Olqa” ordeni də əlavə olundu. Xatırladaq ki, Latviya siyasətçisi Evika Silina, Bruney kraliçası Saleha, Danimarka siyasətçisi Mette Frederiksen, ispan opera müğənnisi Monserrat Kabalye, Malta siyasətçisi Roberta Metsola və digərləri də indiyədək bu yüksək mükafata layiq görünlər sırasında yer alırlar.

Mübariz ABDULLAYEV

Humanitar və mədəni sahələrdə münasibətlərin genişləndirilməsi üçün böyük potensial var

Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva Mərakeşin xanım Şahzadəsi Lalla Hasnaa ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva və qızı Leyla Əliyeva mayın 5-də ölkəmizdə səfərdə olan Mərakeş Krallığının xanım Şahzadəsi Lalla Hasnaa ilə görüşüblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı müxtəlif sahələrdə ikitərəfli əlaqələrin inkişafından məmnunluqla ifadə edilib, Azərbaycan və Mərakeş arasında tarixi, mədəni və dini yaxınlığa əsaslanan səmimi dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin mövcud olduğu vurğulanıb. Ölkələrimizin beynəlxalq

təşkilatlar, o cümlədən BMT və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində uğurlu əməkdaşlığı qeyd edilib.

Görüşdə digər istiqamətlərlə yanaşı, humanitar və mədəni sahələrdə münasibətlərin genişləndirilməsi üçün böyük potensial olduğu bildirilib. Bu xüsusda, Azərbaycan Mədəniyyət Günlərinin Mərakeşdə, Mərakeş Mədəniyyət Günlərinin isə ölkəmizdə keçirilməsi məmnunluqla xatırlanıb, həmin tədbirlərin xalqlarımız arasında zəngin mədəniyyəti ilə qarşılıqlı şəkildə yaxından tanış olmasına geniş imkan yaratdığı qeyd

edilib.

Azərbaycanın mənzil-qorğarına Mərakeşdə yerləşən ICESCO ilə əməkdaşlığına toxunulub, bu il Bakıda ICESCO-nun ölkəmizdə regional ofisinin yaradıldığı vurğulanıb. Ölkəmizin İslam həmrəyliyinə gücləndirilməsi, müsəlman dövlətləri arasında təhsil, elm və mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığın inkişafına xüsusi əhəmiyyət verdiyi qeyd olunub.

Söhbət zamanı Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın Mərakeş səfəri və bu çərçivədə keçirilmiş görüşlər xatırlanıb.

Xanım Şahzadə Lalla Hasnaa-

nın ölkəmizə səfərinin onun Azərbaycanla daha yaxından tanış olması baxımından yaxşı imkan yaradacağına və əlaqələrimizin inkişafına töhfə verəcəyinə ümidvarlıq ifadə olunub.

“Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi irsi: qüdrətli dövlətin əsasları”

Mayın 5-də Bakı Dövlət Universiteti (BDU) və Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) birgə təşkilatçılığı ilə Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci il-dönümü və “Konstitusiya və Suverenlik İli”nə həsr olunmuş “Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi irsi: qüdrətli dövlətin əsasları” mövzusunda konfrans keçirilib.

Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin büstü ziyarət olunub, önünə gül dəstələri düzülüb.

Konfans iştirakçıları BDU-nun Heydər Əliyev muzeyi və Heydər Əliyev lektoriyasını da ziyarət ediblər.

Konfransda əvvəlcə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin mənalı ömür yolu və zəngin dövlətçilik irsindən bəhs edən videosüjet nümayiş olunub. BDU rektoru Elçin Babayev konfransın Azərbaycan Respublikasının Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəllifi olduğu ilk Konstitusiyasının 30, tariximizə qızıl hərflərlə yazılmış böyük Qələbəmizin 5 illiyi münasibətilə, “Konstitusiya və Suverenlik İli”ndə keçirilməsinin xüsusi rəmzi mənə daşıdığını bildirib. Konfrans Ulu Öndər Heydər Əliyevin tükənməyən siyasi irsinin, qüdrətli Azərbaycan dövlətinin qurulması üçün Ümummilli Lider tərəfindən formalaşdırılan əsasların öyrənilməsi və tədqiqi istiqamətində əldə edilən nəticələrin müzakirəsi baxımından xüsusi önəm daşıyır: “Xalqımız hələ ötən əsrin 70-ci il-

lərdən başlayaraq Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanın taleyində yeni mərhələnin başlanğıcını qoyduğunu, müstəqilliyə gedən yolun təməllərini formalaşdırdığını, soy-kökümü-zə, milli adət-ənənələrimizə qayıdış prosesinin böyük çətinliklə ilk cığırlarını açdığını çox yaxşı dərk edir və qiymətləndirir. Məhz ötən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq Azərbaycan Ulu Öndərin inanılmaz söyləri ilə keçmiş sovetlər birliyinin geridə qalmış respublikasından sonayenin inkişaf etdiyi bir respublikaya çevrildi. İqtisadiyyat, sənaye, elm, təhsil, mədəniyyət sahələrində inanılmaz uğurlara imza atıldı. Sonralar - SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini vəzifəsində çalışdığı illərdə də Ulu Öndər bu vəzifənin ona verdiyi imkanları doğma xalqının rifahı və tərəqqisinə yönəltdi. Ölkəmiz parçalanmaq, bölünmək təhlükəsi ilə üzləşdiyi illərdə Ulu Öndər Heydər Əliyev xalqımızın yenidən nicatı oldu. Xalqın tələbi ilə yenidən və bu dəfə daha böyük əzm və inamla Azərbaycana rəhbərliyə qayıdaraq, xilaskarlıq missiyasını davam etdirdi. Ulu Öndər tərəfindən tez bir zamanda qüdrətli Azərbaycan dövlətinin inkişaf strategiyası müəyyən edildi. Bu strategiyanın siyasi, iqtisadi, hərbi, sosial sferalarda uğurla gerçəkləşdirilməsi üçün böyük layihələr həyata keçirildi. Azərbaycan etibarlı tərəfdaş kimi dünyada qəbul olundu. Ölkəyə yatırılan investisiyalar, həyata keçirilən beynəlxalq layihələr, misilsiz neft strategiyası dövlətimizi qüdrətləndirdi. Yenidən əldə edilən müstəqilliyimizin qorunub saxlanılması və daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində titanik işlər görüldü.

İllər sonra Müzəffər Ali Bəş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qazanacağımız tarixi qələbənin təməlləri həmin dövrdə atıldı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin öl-kəyə rəhbərlik etdiyi 1993-2003-cü illər müstəqil Azərbaycanın tarixinə qızıl dövr kimi yazıldı. Azərbaycanın bir dövlət kimi prioritetlərini, dövlətçiliyimizin hərtərəfli inkişaf konsepsiyasını müəyyənləşdirən Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqımıza ən böyük töhfəsi isə, heç şübhəsiz ki, bu gün dünya siyasətinin fenomeni olan İlham Əliyev kimi siyasi varisini yetişdirməsi oldu. 2003-cü ildə xalqımızın bir-mənalı dəstəyi ilə Prezident seçilən İlham Əliyev ötən illər ərzində Azərbaycan təməlləri Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlətçilik siyasətini əzmlə inkişaf etdirərək, ölkəmizi dünyanın modern və qüdrətli dövlətlərindən birinə çevirdi, müqəddəs ata vəsiyyətini, xalqımızın ən ülvə arzusunu şəərəflə yerinə yetirdi, ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyini tam bərpa etdi”.

Rektor diqqətə çatdırıb ki, Ulu Öndərin hər zaman sonsuz diqqət və qayğı ilə yanaşdığı, “Mən çox xoşbəxtəm ki, Bakı Dövlət Universitetinin məzunuyam” kəlamı ilə adını, şöhrətini zirvələrə ucaltdığı, eyni zamanda, “Azərbaycan xalqının, Azərbaycan Respublikasının milli sərvəti, milli iftixarı” adlandırdığı Bakı Dövlət Universitetinin kollektivi də bütün xalqımız kimi, hər zaman Ümummilli Liderin əziz xatirəsinə böyük hörmət və ehtiramla yad edir, onun zəngin siyasi irsinin tədqiqi və gənc nəsə ötürülməsi istiqamətində əlindən gələni əsirgəmir. BDU-da Heydər Əliyevin irsinin öyrənilməsi

və gələcək nəsillərə ötürülməsi istiqamətində hərtərəfli fəaliyyət aparılır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ilində Universitetin 102 əməkdaşı və 100-dən çox tələbəsi YAP sıralarına qəbul edilib. YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov isə bildirib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev zəngin dövlətçilik irsi və mütərəqqi ideyaları ilə əbədiyaşarlıq qazanıb. Onun sözlərinə görə, müdrik dövlət xadimi sovet dövründə Azərbaycan SSR-in rəhbəri kimi respublikamızın intibahına nail olub, gələcək müstəqilliyinin əsaslarını formalaşdırıb: “Heydər Əliyevin həmin dövrdə xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qorunması istiqamətində böyük siyasi-ideoloji əhəmiyyətə malik fəaliyyəti, o cümlədən Azərbaycan dilinin respublika Konstitusiyasında dövlət dili kimi təsbit edilməsinə nail olması və azərbaycançılıq ideologiyasının təşviqini daim diqqətdə saxlaması bu baxımdan xüsusi qeyd edilməlidir”.

Tahir Budaqov qeyd edib ki, 1992-ci ilin noyabrın 21-də Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması və xalqın öz liderinin ətrafında sıx birləşməsi isə dövlətçilik tariximizin dönüş nöqtəsi - mühüm bir tələklü mərhələnin başlanğıcı olub. O bildirib ki, ölkədə chaos və anarxiyanın hökm sürdüyü, qonşu Ermənistanın oza-mankı geosiyasi şəraitdən və respublikanın ağır vəziyyətdə olmasından istifadə edərək torpaqlarımızı işğal etdiyi bir vaxtda xalqın çağırışı ilə 1993-cü il iyunun 9-da Bakıya qayıdan və 15-də Ali Məclisin Sədri, oktyabrın 3-də isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilən Heydər Əliyev Azər-

baycanı ciddi siyasi və iqtisadi problemlərdən, böhran vəziyyətindən xilas edərək inkişaf yoluna çıxarıb və ölkəmizə real müstəqillik qazandırdı: “İctimai-siyasi sabitliyin, vətəndaş həmrəyliyi, milli birliyin təmini, ardıcıl sosial-iqtisadi və siyasi-hüquqi islahatların reallaşdırılması, müstəqillik dövründə ilk parlament seçkilərinin keçirilməsi və müstəqillik dövrünün ilk Konstitusiyasının qəbul edilməsi Azərbaycanın demokratik inkişaf yolunda əmin addımlarla irəliləməsinə təmin edib. Bununla yanaşı, milli maraqlara əsaslanan uğurlu xarici siyasət kursu dünyə birliyindən təcrid olunmuş Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sisteminə mövqelərinin möhkəmlənməsini və etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasını şərtləndirib”.

YAP Mərkəzi Aparatının rəhbəri qeyd edib ki, siyasi varisliyin təmin olunması Ulu Öndərimizin uzaqgörənliyinin ən böyük təzahürüdür: “Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevin Heydər Əliyev yolunu tarixi ənənələrə, milli-mənəvi dəyərlərə, dövlət maraqlarına və çağdaş realitə uyğun davam etdirməsi nəticəsində misilsiz nailiyyətlər əldə edildi, xalq-iqtidar birliyi daha da möhkəmləndi, Azərbaycan regionda lider dövlətə çevrilərək dünyada önəmli tərəfdaş kimi tanındı, nəhayət, öz ərazi bütövlüyü və suverenliyini tam bərpa etməklə Zəfər zirvəsinə yüksəldi”.

Tahir Budaqov vurğulayıb ki, cəmiyyətin bütün təbəqələrini təmsil edən vətənpərvər insanlar kimi, Bakı Dövlət Universitetində çalışan qabaqcıl elm xadimləri, ziyalılar da Ulu Öndə-

rin ideyalarının reallaşmasında mühüm rol oynayıb, Prezident İlham Əliyevin milli maraqlara əsaslanan siyasətinə qətiyyətli dəstək ifadə ediblər: “Ümummilli Liderimiz məzunu olduğu Bakı Dövlət Universitetinin fəaliyyətinə hər zaman böyük önəm verib, BDU-nun 50, 60, 75 və 80 illik yubileylərində iştirak edərək, bu ali təhsil ocağını “Azərbaycan xalqının milli sərvəti” adlandırıb. Tarixi ənənələrə və zəngin elmi nailiyyətlərə malik olan Bakı Dövlət Universitetinin elm və təhsil sahəsi ilə yanaşı, siyasi proseslərdə də fəal rol oynayan, prinsiplərinə mövqeyi və sağlam əqidəsi ilə fərqlənən, milli məsələlərdə və tarixi-siyasi məsuliyyət anlarında öz sözünü deyən nüfuzlu alimləri partiyamızın sıralarında təmsil olunurlar. Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü olan elm xadimlərinin dövlətçilik, azərbaycançılıq, vətənpərvərlik prinsipləri əsasında çalışmaları, üzərlərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirmələri Heydər Əliyevin irsinə və ideyalarına sədaqət nümunəsi olmaqla yanaşı, Azərbaycanın inkişafına, qarşıda duran hədəflərin reallaşmasına önəmli töhfədir”.

Sonra YAP sıralarına yeni qəbul olunmuş şəxslərə üzvlük vəsiqələri təqdim olunub.

Daha sonra YAP sıralarına yeni qəbul olunmuş BDU-nun nəzdində “Gənc istedadlar” liseyinin müəllimi Arzu Orucova və Tarix fakültəsinin II kurs tələbəsi Ayan İsmayilova çıxış ediblər.

Yeni Azərbaycan Partiyasının Himni səsləndirildəndən sonra tədbir BDU-nun Mədəniyyət-yaradıcılıq Mərkəzinin hazırladığı bədii hissə ilə davam edib.

22 aprel, 2025-ci il.

Çində Sincan-Uyğur Muxtar rayonunun paytaxtındayıq.

Buraya Çin Kommunist Partiyasının dövləti ilə Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Siyasi partiyalar forumunda iştirak etmək üçün gəlmişik.

Forumun açılışı sabah olacaq.

Hələ vaxt var.

Yerləşdiyimiz otelin səliqə-səhmanı ilə diqqəti çəkən geniş həyəti gəzişmək üçün ideal məkandır.

Çin möcüzəsindən, ölkənin regional sərhədləri artıq çoxdan keçmiş iqtisadi-siyasi gücündən danışıq.

Çin müdriklərindən Şan Sanın bir fikrini xatırladıram:

“Dövlət oyaq olanda, xalq yatır.

Xalq oyaq olanda, dövlət yatır”.

Birinci variantda dövlət xalq üçün öz-gələşir.

İnkişafın istiqaməti ziddiyyət yaradır: biri gələcəyə doğru gedir, biri səfalətə və ətalətə sürüklənir.

İkinci variantda dövlət xalqın düşüncələrini qarşılaya bilmir.

Sonda chaos, anarxiya, iğtişaşlar qaçılmaz olur.

Dövlətin immuniteti aşağı düşür, ölkə xarici müdaxiləyə açıq qalır.

Tarixdə belə nümunələr çoxdur.

Müasir dövrdə də belə acı təcrübələrlə tez-tez rastlaşmışıq və rastlaşırıq.

İndi 21-ci əsrdir.

Şərtlər dəyişib.

Tələbatlar fərqlidir.

Əsrin gərginliklərini, üzləşdiyimiz regional və global riskləri itkisz, ən yaxşı halda minimum itkilə sağ-salamat adlamaq üçün hər ikisi - dövlət də, xalq da oyaq və ayıq olmalıdır.

YAP nümayəndə heyətinin rəhbəri Tahir Budaqov “Bu missiyanı isə yalnız modern liderlik hesabına həyata keçirmək mümkündür” - deyir.

Və nəticədə mükəmməl bir təsnifat alınır.

“Oyaq xalq, oyaq dövlət və modern rəhbərlik”.

Milli mövcudluğun, yaşamanın, inkişafın, günü-gündən sərtləşən rəqabətə davamlılığın alternativsiz modeli!

Hansı ki, bu gün bu modelin əlamətlərinə Çin Xalq Respublikasının hər guşəsində rast gəlmək mümkündür. Paytaxtdan tutmuş əyalətlərə qədər...

Eyni zamanda, bu, biz azərbaycanlılara tanış və uğur qazandıran bir üslubdur...

Urumçi Sincan-Uyğur Muxtar rayonunun paytaxtıdır.

Muxtar rayonun paytaxtı ötən əsrin ortalarına kimi Dihua adlanmışdır.

1954-cü ildə şəhərin adı dəyişdirilərək Urumçi olub.

Bu şəhər dəmiryolu nəqliyyatının mühüm nöqtəsidir.

Qərb istiqamətindəki yolun şah damarı sayılır.

Urumçinin adı anımların xüsusi idarə olunma mexanizminə tokan verir.

Dilimizdəki Urumçi adı ilə bağlı ifadələr yada düşür.

Mənim doğulduğum Zəngəzur mahalının Miğrı bölgəsinin Nüvədi kəndində yaşlı sakinlərin dilindən tez-tez eşidərdik:

“Haralardaydın, görünüb eləmirdin. Urumçiyə gedib eləməmişdin.

Niyə yorulmusan ki, Urumçidən gəlir-sən.

Sənin xətrinə nə desən, gedib lap Urumçidən tapıb gətirərəm...”

Qərb bölgəsində Qazax, Tovuz tərəflərdə belə bir ifadə var.

“Urumçidən gəlmişən bəlkə”.

Şirvan zonasında analar dilli-dilavər, ərköyün, sözə baxmayan qız övladlarını məzəmmət edərkən belə deyirlər.

“Dilin yanmasın, səni görüm uruma-çinə qismət olasan...”

Şübhəsiz ki, bu deyimlər təsadüfdən yaranmayıb.

Bu dil faktlarının hər birində qədim İpək yolunun, 40-cı paraleldə yerləşən Bakı-Pekin əlaqələrinin kodları yaşayır...

Urumçidəki tərcüməçi bələdçimiz yerli sakinidir.

Rus dilində anlaşıq.

Azərbaycandan olduğumuzu biləndə, - “Xoş bulduq” - deyir.

Dərhal isinişib tanış oluruq.

Adı Həmid, soyadı Məcididir.

Həmid Məcid!

Həmid Məcid uygurdur.

İngilis dili mütəxəssisidir.

Atası uyğur, anası tatar qızıdır.

38 yaşı var.

Hələ ailə qurmayıb.

Uyğur qızı ilə ailə quracağını planlayıb.

Həmid Məcidəndən öyrənirik ki, Urum-

çidə yerli vaxt Pekin vaxtından bir-iki saat fərqlənir.

Amma saatlar Pekin vaxtıyla işləyir.

Ümumiyyətlə, Çində yerli vaxt anlayışı yoxdur.

Çin xarakterinin daha bir maraqlı detali - eyni zamanda, yaşamaq, zamandan geri qalmamaq, birgəlik məsuliyyəti təşviq edilir.

ŞƏT Siyasi Partiyaların Forumu ilə eyni gündə Pekində Azərbaycan-Çin görüşləri keçirilir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Çin Xalq Respublikasında dövlət səfərinə gedir.

Həmin gün Prezident İlham Əliyev və

sədr Si Cinpin Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat imzaladı.

Bu sənəd bir il əvvəl iyul ayında Şanxayda imzalanmış strateji tərəfdaşlıq haqqında Bəyannamədən daha təkmil və hərtərəfli sənəddir.

Pekin Bəyannaməsində Azərbaycanın hakimiyyəti - Yeni Azərbaycan Partiyası ilə əməkdaşlıq xüsusi bənddə qeyd olunur.

Bəyannamənin ikinci bəndində deyilir: “Tərəflər Çin Kommunist Partiyası ilə Yeni Azərbaycan Partiyası arasında siyasi dialoqu möhkəmləndirməsini dəstəklə-

yir. Hər iki tərəf praktiki əməkdaşlığı irəlilətmək üçün müntəzəm mexanizmlər çərçivəsində hökumətlər arasında əlaqələrin gücləndirilməsinə hazır olduqlarını təsdiqlədilər. Tərəflər beynəlxalq və regional təşkilatlarda fəaliyyətin əlaqələndirilməsi də daxil olmaqla qanunverici orqanlar xətti üzrə təmasları və mübadilələri dəstəkləyir”.

Azərbaycanla Çin arasında imzalanmış 18 sənədin arasında Urumçi şəhərinin də adı var:

“Azərbaycan Respublikasının Naxçıvan Muxtar Respublikasının Naxçıvan şəhəri ilə Sincan-Uyğur Muxtar Rayonunun Urumçi şəhəri arasında qardaşlanmış şəhər

münasibətlərinin qurulmasına dair Niyət Məktubu”nu Azərbaycanın Çindəki səfiri Bünyad Hüseynov və Çinin Urumçi şəhərinin meri Yakub Paydulla imzaladı.

Naxçıvanla Urumçi qədim İpək yolunun, Azərbaycanın və Çinin dəstəklədiyi “Bir kəmə, bir yol” layihəsinin, Orta Dəhlizin vacib strateji məntəqələridir.

Hər iki şəhər Qlobal Cənubun mühüm məkanıdır.

Xatırladaq ki, bu il aprelin 2-də, Çin-Azərbaycan əlaqələrinin qurulmasının 33-cü ilinin tamamlandığı gün keçirilmiş “Azərbaycan-Çin strateji tərəfdaşlığı: Qlobal Cənubda konsolidasiya və əməkdaşlığın təşviqi” adlı konfransda Naxçıvanla bağlı mövzuya toxunulmuş və Çin Kommunist Partiyasının mərkəzi komitəsinin üzvü, beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Lyu Tzyanqao bu məsələnin diqqət mərkəzində olduğunu qeyd etmişdi...

Bu münasibətlə uyğur qardaşımız Həmid Məcid təbrik edirik:

“Artıq rəsmən qardaşlaşdıq.

Həmid Məcidin ümid və həyəcan saçan gözlərini yəqin ki, heç vaxt yaddan çıxarmaq mümkün olmayacaq...”

ŞƏT Siyasi Partiyaların forumunda 23 ölkədən 200 nəfərə yaxın nümayəndə iştirak edir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndə heyətinə və onun rəhbərinə xüsusi diqqət, həssas münasibət var.

Yaxından tanış olmaq, fikir mübadiləsi aparmaq istəyirlər.

Azərbaycana belə münasibətin bir səbəbi var.

Cənubi Qafqazın lider ölkəsi geosiyasi imkanlardan bəhrələndən deyil, geosiyasi proseslərə töhfə verən bir ölkədir.

Yeri gəlmişkən, bəzən bizim Qarabağda üzləşdiyimiz işğal Ukraynada gedən savaşa müqayisə edilir.

Əlbəttə ki, oxşarlıqlar tapmaq mümkündür.

Amma ciddi bir fərq var.

Ukraynada geosiyasət işğala qarşı səfərbər edilərək direniş göstərir.

Bizdə isə geosiyasət erməni adıyla Qarabağı işğal etmişdi.

Ali Baş Komandan İlham Əliyev və Onun əsgəri geosiyasi güclərə qarşı mübarizə aparıb, işğal faktını aradan qaldırdı.

Bölgədə yeni geosiyasi realıq yaradı.

Azərbaycan bu gün Cənubi Qafqazda geosiyasi güc mərkəzidir...

25 aprel.

Çinin cənubunda yerləşən Çjetsyan vilayəti də bizi eyni səmimiyyət və rəftarla qarşılayır.

Ölkənin bütün bölgələrində də olduğu kimi dinməlik inkişaf göz qabağındadır.

Səfərin sonuncu günü Hancou şəhəri.

27 aprel.

Hava limanına, Bakıya dönməyə hazırlışıq.

Otelin həyətində bir daş lövhəyə həkk edilmiş aforizm diqqətimizi cəlb edir.

İngilis dilində yazılmış cümlənin tərcüməsi belədir.

“Əgər sənin bir yaxın dostun varsa, sən cənnətin qapısına hamıdan daha yaxınsan”.

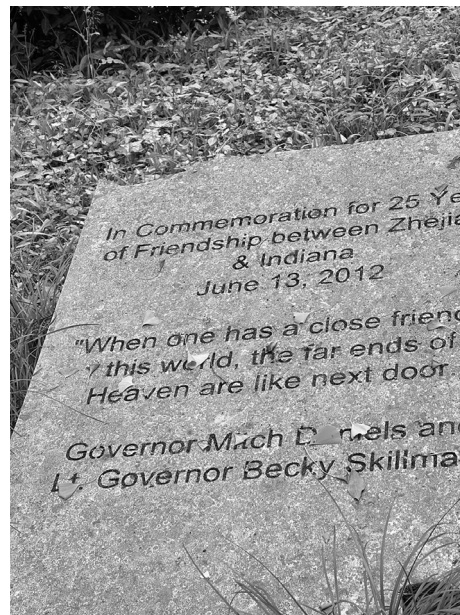
Çin-Azərbaycan münasibətləri üçün rəmzi sayıla biləcək bir hikmətdir.

Deməli, Çin bu gün Orta dəhlizin cənəti sayılan Cənubi Qafqaza bütün iddialı tərəflərdən daha yaxındır.

Çünki, onun Azərbaycan kimi strateji tərəfdarı və Çin lideri Si Cinpinin dediyi kimi “İlham Əliyev kimi böyük dostu” var.

Biz bu dostluğa inanır və güvənirik.

Aliq HƏSƏNOĞLU
“Yeni Azərbaycan” qəzetinin
baş redaktoru

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin dövlətçilik irsində konstitusionalizm və suverenlik

2025-ci il - “Konstitusiya və Suverenlik İli”ndə və Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci il-dönümündə dahi şəxsiyyətin həyat və fəaliyyətinin konstitusiya və suveren dövlət anlayışı ilə bağlı cəhətləri diqqəti xüsusi cəlb edir. Aydın-dır ki, Azərbaycanda müstəqil hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesi Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Görkəmli dövlət xadiminin həyat və fəaliyyətinin bir-birinə zidd, fərqli tarixi mərhələlərdə keçməsinə baxmayaraq, həm sovet hakimiyyəti illərində, həm də müstəqil dövlətçilik dövründə Heydər Əliyevin həyatının və siyasi fəaliyyətinin mərhələləri arasında heyrətamiz bir bağlılıq da vardır.

Bu baxımdan ümummilli liderin dövlətçilik təliminin bir çox istiqamətləri onun siyasi fəaliyyətinin hər iki dövrü ilə izvi şəkildə bağlıdır. Başqa sözlə, Heydər Əliyev nəhəng siyasi xadim kimi həm sovet hakimiyyəti illərində də Azərbaycanda, totalitar sovet rejimində mümkün olan ən yüksək səviyyədə, dövlət quruculuğunun bütün cəhətlərinə özünün novator imzasını atmışdır. Bu imza özünü müasir terminologiya ilə ifadə etsək, hüquqi dövlətin yaranması, qanunun aliliyi, konstitusionalizm haqqında Heydər Əliyevin ideyalarında da özünün varisliyini qoruyub saxlamışdır.

Tarix yaddaşında yaxşı saxlanmışdır ki, 1969-cu il iyulun 14-də ilk dəfə Azərbaycanda rəhbərliyə gələn Heydər Əliyev cəmi bir ay sonra o zaman respublikada hakimiyyətin ən yüksək əşalonundan tutmuş ən aşağı-laradək geniş yayılmış cinayətkarlığını bir çox təzahürlərinə, o cümlədən, rüşvətxorluq, korrupsiya, firil-daçlılıq, möhtəkirlik kimi naqis hallara qarşı sözün əsl mənasında müharibə elan etmişdi. Bu baxımdan Ulu Öndərin siyasi irsinin mühüm bir mərhələsinin yekunu kimi olan “Literaturnaya gazeta”ya “Qoy ədalət zəfər çılsın...” devisi altında verdiyi müsahibə əlamətdar idi. Hələ sovet hakimiyyəti dövründə Heydər Əliyev cəmiyyətdə hüququn aliliyi ideyasına münasibətini belə ifadə etmişdi: “Hər hansı qanun yalnız o za-

man yaşayır ki, yerinə yetirilsin - özü də həmi tərəfindən və hər yer-də”.

Hüquqi dövlət - qanunun aliliyi-nin, hamının qanun qarşısında bəra-bərliyinin və məhkəmələrin müstə-qilliyinin, insan hüquq və azadlıqlarının tanındığı və təmin olunduğu, dövlət hakimiyyətinin əsasında hakimiyyətin bölünməsi prinsipinin da-yıyıldığı dövlətdir. Bu baxımdan, Ulu Öndər əsas insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasını, siyasi plüralizmi, çoxpartiyalı sistemi, si-vilizasiyalı vətəndaş cəmiyyəti qu-ruculuğunu Azərbaycan dövlətinin əsas prinsipləri, demokratik, hüqu-qun aliliyinin tam təmin edildiyi cəmiyyət yaradılmasının əsas şərt-ləri elan edirdi.

Şübhəsiz, Azərbaycanda hüqu-qı dövlət quruculuğu prosesində 1995-ci il noyabrın 12-də müstəqil-lik dövrü Konstitusiyasının müstəs-na əhəmiyyəti vardır. Məhz bu ali hüquqi sənədlə müasir müstəqil, demokratik milli dövlətin bütün zə-ruri əsasları yaradıldı. Ölkəmizdə hakimiyyətin bölünməsi, əsas insan və vətəndaş hüquq və azadlıqları, onların təminatı sistemi təsbit edil-di, qanunun aliliyi bərqərar oldu. Konstitusiyanın qəbulundan sonra Ümummilli Lider hüquqi dövlət quruculuğunu dövlətin, onun başçı-sının, yaxud da hansısa hakimiyyət qolunun deyil, bütövlükdə cəmiy-yətin hamılıqla iştirak edəcəyi bö-yük bir proses sayaraq deyirdi: “Hər bir şəxs konstitusiyaya, qanunlara dönmədən əməl etməlidir, ondan irəli gələn dövlət və cəmi-yət qarşısında vəzifələri layiqincə yerinə yetirmək, ölkəmizdə gedən demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesində yaxından iştirak etməlidir”.

Nəzərə alsaq ki, tarixən konstitu-sionalizm ideologiya və nəzəriyyə olaraq konstitusiyanın meydana çı-xmasını şərtləndirmişdir, o zaman konstitusiyanın mövcudluğu yalnız nəzəri olaraq eyni adlı mükəmməl hüquqi sənədin mövcudluğu ilə izah edilə bilməz. Bu baxımdan Heydər Əliyev Azərbaycan konstitusionaliz-minin banisi, son iki konstitusiyanın əsas müəllifi olmaqla yanaşı, 1970-ci illərdən bu günə qədər Azərbaycan

konstitusionalizminin həm nəzəri, həm də təcürbi tarixinin, müstəqil Azərbaycanda konstitusion prinsiplə-rin real həyatda əks olunmasının müstəsna təminatçısıdır. Ümummilli lider özünün müəllifi olduğu hüquqi dövlət quruculuğunun əsas məramını belə açıqlayırdı: “Biz bu hüquqi dövləti, demokratik dövləti yaradırıq və onu pillə-pillə yüksəklərə qaldırı-rıq”.

rıq. Bunun da ən prinsipial bir hissə-si məhkəmə sistemində islahatların keçirilməsi, bütün məhkəmə sisteminin beynəlxalq hüquq normalarına uyğunlaşdırılmasıdır”.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Res-publikası Konstitusiyasının preambu-lasında Əsas Qanunumuzun qəbul olunmasında ilk ülvı niyyət kimi “Azərbaycan dövlətinin müstəqilli-yini, suverenliyini və ərazi bütövlüyü-nü qorumaq” bəyan olunur. Bu fakt-dır ki, Ümummilli Liderimiz 1993-cü ildə fəlakətə girdabına sürüklənmiş ölkəmizin idarəçiliyini təhvil alanda

torpaqlarımızın böyük bir hissəsi iş-ğal olunmuş, ərazi bütövlüyümüz po-zulmuş, düşmən tapdağı altındakı ərazilərimiz üzərində suverenliyimi-zin tətbiqi mümkünsüzləşmişdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyev 2003-cü il oktyabrın 1-də Azərbaycan xal-qına məşhur müraciətində öz prezi-dentlik dövrünün başlıca nailiyyətlə-rini beləcə sıralamışdı:

Ümummilli Lider “xaos və anar-xiya dövründə Azərbaycanın pozul-muş ərazi bütövlüyünün, qaçqın və köçkünlərin öz yurd-yuvasına qayta-rılması problemini” ölkəmizin qarşı-sında dayanan ən əsas problem hesab edərək, müraciətinin sonunda həmin problemin yeganə düzgün həlli yolu-nu da göstərmişdi: “Üzümü Sizə - həmvətənlərimə tutaraq, qarşıdan gələn prezident seçkilərdə prezi-dentliyə namizəd, mənim siyasi va-risim, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin I müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektli, pragmatik dü-şüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Si-zini əmin edirəm ki, həm İlham Əli-yev, həm də Yeni Azərbaycan Par-tiyası bundan sonra da xalqımızın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlə-tinin inkişafı və xalqımızın fira-vanlılığı yolunda çox işlər görəcəklər. İnandırım ki, mənim axıra çatdı-ra bilmədiyim taleyüklü məsələlə-ri, planları, işləri Sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırma biləcəkdir. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyirəm”.

Tarix böyük Liderin həmişəki-tək nə qədər uzaqgörən və haqlı olduğunu isbat etdi. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev Ulu Öndərin əsasını qoyduğu konseps-tual dövlətçilik siyasətinin bütün istiqamətlərini öz liderliyinin 22 ilin-də heyrətamiz uğurla davam etdir-di, ölkəmiz mühüm nəqliyyat qov-sağına, global enerji təchizatçısına çevrildi. Dövlətimizin müdafiə qü-d-rəti xeyli artdı, Silahlı Qüvvələrimiz ən müasir hərbi texnika və silahlarla təchiz edildi. Nəticədə Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin baş-çılığı altında şanlı Azərbaycan Ordu-su dövlətçiliyimizin çoxəsrlik tari-xində misilsiz nailiyyət əldə edərək, cəmi 44 gün ərzində 30 illik işğala son qoydu və ölkəmizin ərazi bütöv-lüyü bərpa olundu. 2023-cü il sent-yabrın 19-20-də həyata keçirilən lo-kal xarakterli antiterror tədbirləri ilə bütün ərazilərimiz üzərində dövlət suverenliyimiz tam bərpa olundu.

Hazırda tarixi Qarabağ torpaqlarında geniş quruculuq işləri görülür, soy-daşlarımız Böyük Qayıdış proqramı ilə öz evlərinə geri döndürülər. Ümum-milli Liderimizin məşhur müraciətin-də qeyd etdiyi əsas problemin həlli - tam suverenliyin bilavasitə bağlı ol-duğu ərazi bütövlüyünün həlli həmdə milli Konstitusiyamızın ilk ülvı niyyətinin də artıq tam həyata keçir-ilməsi deməkdir.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev zamanında əminliklə bugünkü ərazi bütövlüyü və bütün ərazisi üzərində tam suverenliyi bərpa olunmuş, bü-tün konstitusion prinsiplərin prinsipi-al şəkildə bərqərar olunduğu Azər-baycan dövlətini əvvəlcədən görür-dü. Böyük Liderin yuxarıda qeyd et-diyimiz tarixi müraciətindəki istək, arzu və planları tam şəkildə həyata keçirilib. Müasir dünyanın siyasi xə-ritəsində özünün yeri, rolu, sözü və mövqeyi olan Azərbaycan artıq müs-təqillik tarixinin keyfiyyət və mahiy-yətə yeni mərhələsinə qədəm qoy-muşdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin “Azərbay-can Respublikasında 2025-ci ilin “Konstitusiya və Suverenlik İli” elan edilməsi haqqında” 28 dekabr 2024-cü il tarixli Sərəncamında deyildiyi kimi: “Bu gün Azərbaycan Respubli-kası xalqımızın milli maraqlarını rəhbər tutaraq, yeni reallıqlar şərai-tində müstəqil siyasətini daha cəsa-rətlə, prinsipiallıqla davam etdirir, Konstitusiyanın tələblərinə və öz su-veren hüquqlarına əsaslanaraq, qarşı-da duran strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyir”.

Elman CƏFƏRLI,
YAP Naxçıvan şəhər təşkilatının sədri

İlk “yaş senzi” mitinqi və iki azyaşlı uşaq...

Bu gün Azərbaycan zirvələrədə-dir. İnamlı irəliləyən ölkəmiz iqtisadi və siyasi müstəqilliyini tam təmin edib. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin uzaqgörən, müdrik siyasəti sayəsində əsas ümummilli ideyamızın həyata keç-

liyinin ilk illərində çox çətin vəzi-yətlə üzləşmişdi. Hətta XX yüzil-likdə ikinci dəfə qazandığımız müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi də tam real idi. Müstəqilliyimizin xi-laskarı isə məhz böyük siyasətçi Heydər Əliyev oldu. Elə xalqın də-

yumulu qəbul edən, bununla da öz vəzifəsini qorumağa çalışan Ayaz Mütəllibov Kremlin sifarişini hə-vəslə yerinə yetirirdi. Əvvəlcə Heydər Əliyevin Bakıda qalması əngəlləndi və O, Naxçıvana get-mək məcburiyyətində qaldı.

Respublikasının o vətəndaşı seçilə bilər ki, yaşı 35-dən aşağı və 65-dən yuxarı olmasın, beş il Azərbay-can Respublikasında daimi yaşamış olsun və bu Qanuna müvafiq surət-lə Azərbaycan Respublikası Prezi-denti seçkilərində iştirak etmək hü-

Tural Rüstəmov qardaşları idilər. Onlar mitinqə ataları Arif Rüstə-movla birlikdə gəlmişdilər. Arif Rüstəmov bütün varlığı ilə Heydər Əliyevçi idi. O, ötən əsrin doxsan-ıncı illərinin əvvəllərində Heydər Əliyevin müdafiəsi ilə bağlı mitinq-

lərdir ki, polis zabiti kimi Daxili İş-lər Nazirliyi orqanlarında ləyaqətlə xidmət edirlər. Dahi siyasətçi Heydər Əliyevin bir sözü burada yerinə düşür. Həyatda iki şey var ki, onu sonradan öyrənmək mümkün deyil: Bunlar sədaqət və cəsarətdir

məsinə - ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpasına nail ol-muşuq. Hazırda Vətən müharibə-sində öz gücümüzlə işğaldan azad etdiyimiz əraziləri yenə də öz gü-cümüzlə yenidən qururuq. Böyük Qayıdış Proqramını həyata keçiri-rik. Növbəti hədəfimiz zamanında dörd depotasiya nəticəsində yurd yerlərindən amansızcasına qovul-muş soydaşlarımızın tarixi torpaqla-rımızda - indiki Ermənistanın yerləş-diyi Qorbi Azərbaycana ləyaqətli qayıdışını təmin etməkdir.

Bu qəbildən olan vəzifələrin öhdəsindən ancaq Azərbaycan kimi güclü dövlət gələ bilər. Bu gün hər bir azərbaycanlı güclü müstəqil dövləti ilə qürur duyur. Ancaq biz tarixi də unutmamalıyıq. Unutma-malıyıq ki, möhtəşəm uğurlarına sevindiyimiz bugünkü Azərbaycan ötən əsrin əvvəllərində - müstəqil-

rin inam bəslədiyi Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsinin özü də asan olmayıb, burada vətənpərvər insanlar böyük fədakarlıq göstərib-lər

Xatırlayaq ki, M.Qorbaçovun keçmiş SSRİ-nin rəhbərliyinə gəli-shindən sonra ittifaq rəhbərliyində təmsil olunan Heydər Əliyevə qarşı qarayaxma və təcrid kompaniyasına start verildi. Heydər Əliyev keçmiş ittifaq rəhbərliyinin siyasətinə eti-raz əlaməti olaraq 1987-ci il okty-aybr plenumunda tutduğu vəzifələr-dən istefa verdi. Ancaq Azərbayca-nın o dövrdəki rəhbərliyi Onun Ba-kiya dönüşünü əngəlləmək üçün hər cür rəzilliyə əl atdı. M.Qorba-çov iqtidarının göstərişləri əsasında Heydər Əliyevə qarşı təcriddəmə si-yasəti Azərbaycan müti rəhbərliyi tərəfindən də davam etdirilirdi. Mərkəzi hakimiyyətdən gələn bü-tün diktələri, necə deyirlər, gözü-

Bununla belə, Azərbaycanın hər yerində insanlar ölkənin dövlət başçısı vəzifəsində yalnız Heydər Əliyevə gümrürdülər. Ümumi rəy be-lə idi ki, genc müstəqil dövləti an-caq böyük həyat və idarəçilik təc-rübəsinə malik olan Heydər Əliyev xilas edə bilər. Respublikadakı ümumi ictimai rəy rəhbərliyi ciddi şəkildə vəahiməyə salmışdı. Qarşı-dakı seçkilərdə xalqın etimadı əsa-sında Heydər Əliyevin Prezident seçiləcəyi şəkisiz idi. Hakimiyyət bunu əngəlləməkdən ötrü qanunve-riciliyə bədnam “yaş senzi” dəyi-şikliyi etməyə qərar verdi. Belə ki, böyük dövlət adamı Heydər Əliyevi siyasi fəaliyyətdən təcrid etmək üçün Azərbaycan Respublikası Pre-zidenti seçkiləri haqqında Azərbay-can Respublikasının Qanununa əşa-ğıdakı məzmununda yeni müddəə əlavə olundu: “Azərbaycan Res-publikasının Prezidenti Azərbaycan

ququna malik olsun”.

Aydın məsələdir ki, qanuna bu əlavə sırf Heydər Əliyevə görə sa-lınmışdı. Bu, ədalətsizlik idi və in-sanlar bununla barışmadılar. 1992-ci ilin aprel-may aylarında Ali So-vətin qarşısında “yaş senzi”nin ara-dan qaldırılması ilə əlaqədar mi-tinqlər təşkil olundu. İlk mitinqin təşkil olunması barədə isə əlbəttə ki, ayrıca bəhs etmək lazımdır. Xa-tırladaq ki, Heydər Əliyev həmin dövrdə hakimiyyətə müxalifətdə idi. Xalq arasında onun çoxsaylı tə-rəfdarları olasa da, bu qüvvələr pə-rakəndə halda idilər. Həmin qüvvə-lərin ilk təşkilatlanmış forması məhz “yaş senzi” mitinqi oldu.

Bu mitinqdə iki azyaşlı uşaq da iştirak edirdi. Onlar əllərində bay-raq və Heydər Əliyevin portretini tutmuşdular. Bu azyaşlı uşaqlar kimlər idi və onları bura kim gətir-mişdi? Həmin uşaqlar Ramin və

lərin təşkilində və keçirilməsində böyük fəallıq göstərirdi. Arif Rüs-təmovun həyat yoldaşı Həvvə Hə-sənova həmin günlərdə baş verən-lərə işğ salaraq deyir: “Yaş senzi” mitinqinin təşkil edilməsində ən fəal rol oynayan şəxslərdən biri mərhum həyat yoldaşım, Heydər Əliyevi səmimiyyətə sevnən, onun müdafiəsinə qalxan Arif Rüstəmov idi. Arif Rüstəmov yeganə şəxs idi ki, iki azyaşlı oğlunu da özü ilə o mitinqlərə aparırdı. Həmin vaxt edilən təhdidlərə, Əmircan qəsəbə-sindəki evimizin qəsdən yandırıl-masına baxmayaraq, Arif Rüstəmov Heydər Əliyevin digər tərəfdarları ilə birlikdə bu aksiyaları təşkil edir və azyaşlı oğlanları ilə birlikdə mi-tinqlərə qatılırdı. Aksiyalardan bi-rində oğlumuz Tural və Ramili hot-ta döyərdi, xəsarət yetirmişdilər”.

Aradan illər ötüb. Ramin və Tural Rüstəmov qardaşları uzun il-

ki, məhz insanın qanında olur. Ne-cə deyirlər, “ot kökü üstə bitir”. Tural və Ramil qardaşları da ataları Arif Rüstəmovun əxlaq kredisunu ləyaqətlə davam etdirirlər. “Yaş senzi” ilə əlaqədar keçiri-lən ilk mitinq çox keçmədi ki, təş-kiلاتlarımız ümumxalq hərəkətinə çevrildi. Hakimiyyət, sonradan isə AXC - “Müsavat” iqtidarı bütün öl-kə miqyasında Heydər Əliyevə olan dəstəyin qarşısını almaqda aciz qaldılar. Xalq təkidlə Heydər Əliyevin Azərbaycanın siyasi rəh-bərliyinə qayıtmasını tələb edirdi və bu böyük qayıdış 1993-cü ilin yayında baş verdi. O dövrdən etiba-rən əvvəlcə Heydər Əliyevin Özü-nün, sonradan isə Onun siyasi varisi İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azər-baycanın yeni bir inkişaf erası baş-ladı.

Mübariz FEYİZLİ

“Böyük Qayıdış: Hədəfləri reallığa çevirən məqsədyönlü strategiya”

Mayın 5-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Veteranlar Şurasının və YAP Sumqayıt şəhər təşkilatının birgə təşkilatçılığı ilə “Konstitusiya və Suverenlik İli” çərçivəsində “Böyük Qayıdış: Hədəfləri reallığa çevirən məqsədyönlü strategiya” mövzusunda tədbir keçirilib.

Əvvəlcə Sumqayıt şəhərində Ulu Öndər Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət olunub, abidənin önünə gül dəstələri düzülüb.

YAP Sumqayıt şəhər təşkilatının inzibati binasında keçirilən tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP İdarə Heyətinin üzvü, partiyanın Sumqayıt şəhər təşkilatının sədri Ramiz Hüseynov Ulu Öndər Heydər Əliyevin xalqımız qarşısında tarixi xidmətlərindən bəhs edib. O qeyd edib ki, müasir Azərbaycanın inkişaf strategiyasının müəllifi Ümummilli Lider Heydər Əliyevdir: “Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi varisi, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasət nəticəsində Azərbaycan qüdrətli və qalib ölkəyə çevrilib. Uğurlarımızın zirvəsində isə Qarabağ Zəfəri dayanır. Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə nəhəng quruculuq işləri həyata keçirilməkdədir”.

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurası sədrinin müavini, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Sədaqət

Qəhrəmanova bildirib ki, Ulu Öndər bütün həyatını Azərbaycan xalqına və dövlətinə həsr edib. Onun fikrincə, Azərbaycanın konstitusiyası quruluşunun və suverenliyinin bütün ölkə ərazisində tam bərpa olunmasının əsasında da məhz Heydər Əliyev siyasəti dayanır.

YAP Veteranlar Şurasının sədr müavini diqqətə çatdırıb ki, hazırda Azərbaycan tarixinin ən möhtəşəm dövrünü yaşayır. Onun sözlərinə görə, Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz qazandığı Zəfər ilə güclü və qüdrətli dövlət olduğunu bütün dünyaya nümayiş etdirib: “Müharibənin başa çatmasından sonra erməni işğalından azad edilmiş ərazilərdə bərpa və quruculuq işlərinin aparılması qarşıda dayanan başlıca vəzifələrdən

dir. Bu istiqamətdə məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Artıq Böyük Qayıdış proqramı nəticəsində minlərlə insan doğma yurdlarına qayıdıb. Bölgənin dirçəldilməsi ümumilikdə, ölkəmizin inkişafına və insanların rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasına öz töhfəsini verəcək”.

YAP Veteranlar Şurasının üzvü, Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzaev çıxışında Azərbaycanın inkişafında Ulu Öndər Heydər Əliyevin misilsiz rolundan danışdı. O qeyd edib ki, bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan qüdrətli dövlətə çevrilib. Böyük Qayıdış proqramı, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı quruculuq işləri də bu realığı təsdiqləyir. Onun sözlərinə görə, işğaldan azad edilmiş

ərazilərimizdə quruculuq işləri sistemli şəkildə həyata keçirilir.

Çıxış edən YAP Veteranlar Şurasının üzvü Tahir Quliyev Azərbaycanın inkişaf yolundan, əldə olunan nailiyyətlərdən bəhs edib. O bildirib ki, ölkəmizin inkişafının təməlinə əsas Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən müəyyənləşdirilən çoxşaxəli siyasətin Prezident İlham Əliyev tərəfindən məzmun və keyfiyyətə yeni mərhələyə yüksəldilməsi dayanır. “Ərazi bütövlüyü və suverenliyini tam bərpa edən Azərbaycan bu gün heç kimdən asılı deyil, özü öz taleyinin sahibi olmaqla dünyada söz sahibi dövlətlərdən birinə çevrilib”, - deyərək T.Quliyev vurğulayıb.

Politoloq İlyas Hüseynov da Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanın bu günü və gələcəyi ilə bağlı gördüyü işlərdən bəhs edə-

rək vurğulayıb ki, onun idarəçilik təcrübəsi, siyasi iradəsi, liderlik keyfiyyətləri hər bir çətinliyin öhdəsindən uğurla gəlməsini şərtləndirib: “Bu gün həmin siyasi iradəni Prezident İlham Əliyev nümayiş etdirir. 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində 30 illik işğala son qoymaq Prezident İlham Əliyevin qətiyyətinin, Azərbaycan Ordusunun gücünün və qüdrətinin nəticəsidir”.

Tədbirdə YAP Sumqayıt şəhər təşkilatının məsləhətçisi, gənc şair Elvin Əlizadənin “Düənə Zəngilana getmişdim, ata” şeiri də səsləndirilib.

Sonra tədbir interaktiv formada davam edib, iştirakçıların sualları cavablandırılıb.

Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Azərbaycan Rusiyadan izahat gözləyir

Rusiyada müəyyən qüvvələr iki ölkə arasında münasibətləri pozmağa çalışır

Nardar BAYRAMLI

Milli Məclisin deputatı Azər Badamov mayın 4-də Rusiyaya səfəri zamanı hava limanında saxlanılıb və onun bu ölkəyə girişinə qadağa qoyulduğunu bildiri-lib. A.Badamov sonradan Azərbaycanla qayıdıb.

Məsələ ilə bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə Milli Məclisin üzvünün Rusiya ərazisinə buraxılmaması ilə bağlı yerli medianın sualını cavablandırarkən həqiqətən belə bir hadisənin baş verdiyini qeyd edib. Onun sözlərinə görə, Milli Məclisin deputatı Azər Badamovun daxil olduğu nümayəndə heyətinin Həştərxan şəhərinə səfəri məhz Rusiya Federasiyası Həştərxan vilayətinin vitse-qubernatoru - Hökumət sədri Denis Afanasyevin dəvəti əsasında Azərbaycan Xalqın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümünü münasibətilə keçiriləcək tədbirlərdə iştirak məqsədilə təşkil olunub.

Deputat Azər Badamova qarşı bu davranış qəbul olunmazdır

Nümayəndə heyəti Bakıdan Moskva-yə uçmasına baxmayaraq, Rusiya tərəfi hər hansı bir ilkin xəbərdarlıq və ya məlumat vermədən heyətin tərkibində olan millət vəkili Azər Badamovu Moskvada hava limanında saxlayaraq, onun ölkəyə girişinə qadağa qoyulduğunu bildirib. O, bir müddət Moskvada hava lima-

nında gözləndildikdən sonra, ölkəmizə geri qaytarılıb.

Məsələ ilə əlaqədar, dərhal Rusiyadakı səfirliyimiz vasitəsilə Rusiya XİN-i ilə əlaqə saxlanılıb, Rusiya XİN-in rəsmisi məsələnin araşdırılacağını bildirərək, bu qərarın səbəbləri barədə izahat verməyib. “Rusiya tərəfinin verdiyi bu qərarı qeyri-dost addım hesab edir, məsələ ilə əlaqədar Rusiya tərəfindən tutarlı izahat veriləcəyini gözləyirik”, - deyərək A.Hacızadə vurğulayıb.

Məlumdur ki, Azərbaycan Rusiya ilə əlaqələrin inkişafına böyük əhəmiyyət verir. 2022-ci ilin fevral ayında tərəflər arasında strateji müttəfiqlik haqqında sənədin imzalanması da bunun göstəricisidir. Həmçinin bugünkü Vladimir Putinin Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə ünvanladığı təbrik məktubu da ölkələr arasında əlaqələrin inkişafının göstəricisidir. “Əminəm ki, Azərbaycanla Rusiya arasında bərkıyən şanlı dostluq və qarşılıqlı kömək ənənələri gələcəkdə də Rusiya ilə Azərbaycan arasında dostluq, müttəfiqlik münasibətlərinin inkişafı üçün etibarlı zəmin olacaq”, - deyərək V.Putin məktubda vurğulayıb. Eləcə də mayın 4-də Moskvanın və Bütün Rusiyanın Patriarxı Kirillin Azərbaycana səfəri, onun Prezident İlham Əliyevə birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevə ilə görüşü də vurğulanmalıdır. Görüşdə pravoslav icmasına Azərbaycanda göstərilən qayğı və s. barədə danışılıb.

“Əgər Rusiya-Azərbaycan münasibətlərindən danışırıqsa, mənə elə gəlir ki, indi hər şey çox yaxşı inkişaf edir. Tanrı qismət eləsin ki, bu, belə də davam etsin”, - deyərək Kirill bəyan edib.

Bütün bunların fonunda Azərbaycan parlamentinin üzvünə qarşı atılan addım ciddi suallar doğurur. Görünən odur ki, Rusiyada müəyyən qüvvələr iki ölkə arasında münasibətləri pozmağa çalışır. Bir daha qeyd edək ki, səfər məhz Rusiya tərəfinin dəvəti ilə həyata keçirilib. Lakin

Tramp Qrenlandiyanı Birləşmiş Ştatlara birləşdirməkdə ısrarlıdır - qeyd edək ki, Ağ Evin rəhbəri NBC kanalına müsahibəsində Qrenlandiya ilə bağlı məsələyə aydınlıq gətirərək adanı ABŞ-a ilhaq etmək üçün hərbi gücdən istifadə edə biləcəyini istisna etməyib. Tramp bildirib ki, bu ada ABŞ-a milli təhlükəsizlik məqsədləri üçün lazımdır: “Bizə Qrenlandiya çox lazımdır. Qrenlandiyada çox az sayda insan yaşayır, biz onların qayğısına qalacağıq. Lakin beynəlxalq təhlükəsizlik üçün buna ehtiyacımız var”, - deyərək Tramp vurğulayıb. Xatırladaq ki, Tramp yerli mətbuata bundan əvvəlki açıqlamalarında da bəyan edib ki, Vaşinqtonun Qrenlandiyanı ABŞ-a birləşdirmək üçün hərbi gücdən istifadə etməsi istisna deyil. Eyni zamanda, Tramp Kanada ilə bağlı da eyni fikirləri səsləndirib, amma bu məsələdə hərbi gücdən istifadəni istisna edib - o, müsahibəsində qeyd edib ki, Vaşinqtonun nə vaxtsa Kanadanı Birləşmiş Ştatlara birləşdirmək üçün hərbi güc tətbiq edəcəyinə inanmır. Tramp, həmçinin əlavə edib ki, Kanada ABŞ-ın “51-ci ştatı olacağı təqdirdə Kanada xalqı Birləşmiş Ştatların tərkibində avtomobil, alüminium, tikinti, energetika və digər biznes sahələrində böyük və geniş imkanlara sahib olacaqlar.

Rəsmi Moskva məsələyə aydınlıq gətirməlidir

Nəzərə alaq ki, Milli Məclisin deputatına qarşı belə addım faşizm üzərində qələbənin 80-ci ildönümü ərəfəsində atılır və buna da diqqət yetirilməlidir. Yeni deputata qarşı belə hörmətsizlik dövlətə, onun qanunverici orqanına qarşı addım kimi qiymətləndirilə bilər. Bəzi ekspertlər hesab edirlər ki, Azər Badamova qarşı bu davranışın səbəbi onun rusiyalı həmkarı Nikolay Valuyevin Azərbaycanla fıkirlərə cavab verməsi olub. A.Badamov azərbaycanlıları təhqir edən “Vahid Rusiya” partiyasından olan deputat Nikolay Valuyev azərbaycanlıları “şobla”(banda) adlandırmasına sət reaksiya vermişdi.

Bütövkədə, əgər Rusiya bu gün iki ölkə arasında strateji müttəfiqlik münasibətlərindən danışsarsa, bu kimi addımlar yol-verilməzdir. Görünən odur ki, Rusiyada “gözəgörünməz” qüvvələr var ki, hər vəchlə ikitərəfli münasibətlərə xələl gətirməyə çalışırlar. Bütün hallarda ümid edək ki, rəsmi Moskva məsələyə aydınlıq gətirəcək və münasibətlərimizə zərbə vurmağa yönəlmiş cəhdlərin qarşısını alacaq.

Tramp Qrenlandiyanı Birləşmiş Ştatlara birləşdirməkdə ısrarlıdır - qeyd edək ki, Ağ Evin rəhbəri NBC kanalına müsahibəsində Qrenlandiya ilə bağlı məsələyə aydınlıq gətirərək adanı ABŞ-a ilhaq etmək üçün hərbi gücdən istifadə edə biləcəyini istisna etməyib. Tramp bildirib ki, bu ada ABŞ-a milli təhlükəsizlik məqsədləri üçün lazımdır: “Bizə Qrenlandiya çox lazımdır. Qrenlandiyada çox az sayda insan yaşayır, biz onların qayğısına qalacağıq. Lakin beynəlxalq təhlükəsizlik üçün buna ehtiyacımız var”, - deyərək Tramp vurğulayıb. Xatırladaq ki, Tramp yerli mətbuata bundan əvvəlki açıqlamalarında da bəyan edib ki, Vaşinqtonun Qrenlandiyanı ABŞ-a birləşdirmək üçün hərbi güc tətbiq edəcəyinə inanmır. Tramp, həmçinin əlavə edib ki, Kanada ABŞ-ın “51-ci ştatı olacağı təqdirdə Kanada xalqı Birləşmiş Ştatların tərkibində avtomobil, alüminium, tikinti, energetika və digər biznes sahələrində böyük və geniş imkanlara sahib olacaqlar.

Qrenladiya Trampı niyə bu qədər maraqlandırır?

Dünyanın nüfuzlu “CASTO” analitik mərkəzinin son hesablamalarına görə, Arktikada buzlaqların əriməsi nəticəsində yaxın gələcəkdə Qrenlandiyanın həm geosiyasi, həm də geoiktisadi əhəmiyyəti artacaq, yəni Şimal Buzlu və Atlantik okean arasında yerləşən bu böyük ada beynəlxalq güc mərkəzlərinin diqqət mərkəzinə çevriləcək. Qrenlandiyanın nə dərəcədə geostrateji cəhətdən önəmli olmasına bir neçə amillə qiymətləndirmək olar: Birincisi, adanın mühüm beynəlxalq logistik marşrutu üzərində yerləşməsi, ikincisi, istismar olunmayan neft-qaz ehtiyatları ilə zəngin olması və üçüncüsü, milli, regional və beynəlxalq təhlükəsizliyin təminatında xüsusi rola malik olması Qrenlandiyanı diqqətdən kənar qoya bilməz. Məhz bu amillərə görə, Arktikanın bir parçası olan bu ada Tramp administrasiyasının xarici siyasət proqramında iqtisadi-siyasi və hərbi-təhlükəsizlik baxımından ilkin strateji prioritet hesab olunur. Bəzi beynəlxalq ekspertlərin fikrincə, Tramp Qrenlandiya məsələsində daha çox təhlükəsizlik

ABŞ Qrenlandiyaya sahib olacaqmı?

faktorlarına diqqət yetirir, yəni ABŞ rəhbəri hesab edir ki, nə zəmanəsa Rusiya və Çin tərəfindən bu adadan ABŞ-ın sabitliyinə və təhlükəsizliyinə qarşı təhlükəli addımlar atıla bilər. Ekspertlər onu da iddia edirlər ki, Tramp ABŞ-ın Qrenlandiya üzərində siyasi, iqtisadi və hərbi nəzarətini tam şəkildə gücləndirməklə yanaşı adanı ABŞ-ın kosmik və ballistik raketlərinin sınaq mərkəzinə çevirmək niyyətindədir. Qeyd edək ki, İkinci Dünya müharibəsindən bəri Qrenlandiyada ABŞ-ın hərbi bazaları mövcuddur. Vaşinqton tam olmasa da, bir növbə adada üzərindən öz təhlükəsizliyini təmin edir. Xüsusi bir məqamı da vurğulamaq lazımdır ki, mart ayının sonunda ABŞ vitse-prezidenti Ceyms Devid Vens, o cümlədən ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Mayk Uolts, energetika naziri Kris Rayt və respublikaçı senator Mayk Li Qrenlandiyaya səfər ediblər. Onların təyyarəsi Qrenlandiyanın şimalında yerləşən ABŞ-ın Pituffik aviabazasına eniş edib. Bu səfər ekspertlər tərəfindən Vaşinqtonun Qrenlandiyada öz hərbi-strateji mövqeyini möhkəmləndirmək istiqamətində addımı kimi qiymətləndirilir.

Tramp Qrenlandiyada hərbi güc tətbiq edərsə...

Bir çox ekspertlər Trampın Qrenlandiyanı ABŞ-a birləşdirmək üçün hərbi gücdən istifadəni qeyri-mümkün hesab edirlər. Məsələ ilə bağlı Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin siyasi ekspertı Sultan Zahidov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, bu versiya qeyri-real görünür. “Bu adada ABŞ-ın hərbi bazaları, xüsusilə də 1951-ci ildə ABŞ ilə Danimarka arasında imzalanmış sazişə əsasən ABŞ-ın Pituffik aviabazası fəaliyyət göstə-

rir. Bununla yanaşı, nəzərə almaq lazımdır ki, ABŞ və Danimarka NATO-nun üzvüdür, hərbi müttəfiqlərdir”. Ekspertin fikrincə, Tramp bu təhlükəli addımı atmayacaq: “Əgər belə bir hal baş versə, bu, neinki ABŞ-Danimarka münasibətlərinə, hətta ABŞ-Avropa münasibətlərinə çox ağır zərbə vuracaq. ABŞ-ın Trans-Atlantik məkanda etibarlı tərəfdaş statusu, habelə beynəlxalq səviyyədə siyasi nüfuzu sifirə enəcək. Kanada daxil olmaqla Avropadakı müttəfiq ölkələr ABŞ-dan üz döndərəcəklər. Tramp nə qədər sət dildə danışsa da, bütün bu halları nəzərə alır”.

Tramp Kanadaya təzyiq etməyə çalışır

“Kanadaya gəlinə isə Trampın öz qonşusuna qarşı ritorikası qismən yumşaq görünür. Tramp bəyan edir ki, əgər Kanada ABŞ-ın “51-ci ştatı olarsa, Kanada xalqı böyük imkanlar əldə edəcək, amma onu da bildirir ki, bu, məcburi deyil və ABŞ bu istiqamətdə güc taktikasından istifadə etməyəcək. ABŞ-Kanada münasibətlərinin daha da gərginləşəcəyini düşünmürəm. Çünki Tramp bu yaxınlarda Liberal Partiyasının rəhbəri Mark Kamini Kanadanın baş nazir seçilməsi ilə münasibətilə təbrik edib. Karninin yaxın zamanada Vaşinqtona rəsmi səfəri də gözlənilir. Ümumiyyətlə, Kanadanın ABŞ-a birləşməsi qeyri-mümkündür. Kanadada aparılan sorğulara görə, Kanada xalqının böyük əksəriyyəti Kanadanı müstəqil dövlət kimi görmək istəyir. Tramp sadəcə olaraq, siyasət yürüdür - onun Kanadaya qarşı yumşaq ritorikasının arxasında əsas hədəf öz tələblərinin Ottava tərəfindən yerinə yetirilməsini təmin etməkdir”, - deyərək S.Zahidov vurğulayıb.

Yunis ABDULLAYEV

Tramp ideologiyasının “vurğunu” ikinci tura adladı

General mer sağçı namizədə qarşı...

Ruminiyada keçirilən təkrar prezident seçkilərinin birinci turunda ölkədə qatı sağçı kimi tanınan, hətta millətçi hesab edilən “Rumınların Birləşməsi Alyansı”nın (AOR) lideri George Simion qalib gəlib. Rumıniya Mərkəzi Seçki Komissiyasının məlumatına görə, bütün bülletenlər hesablan-

dıqdan sonra o, səslərin 40,96 faizini toplayıb. Siyasətçi mütləq səs çoxluğu qazanmadığı üçün seçkilərin ikinci turu olacaq. İkinci turda Si-

mionun rəqibi 20,99 faiz səs toplayan sağ mərkəzçi “Rumıniyanın xilas itti faqı”nın yarıdıcısı, Buxarest meri general Nikusor Dan olacaq.

Fəallıq aşağı olub...

Qeyd edək ki, ölkənin Mərkəzi Seçki Komissiyasının məlumatına görə, seçkilərin birinci turunda təxminən 9,57 milyon nəfər və ya səssizmə hüququ olan Rumıniya vətəndaşlarının ümumi sayının 53,2 faizi səs verib. Xaricdəki seçki məntəqələrində 973 min nəfər səs vermə hüququndan istifadə edib. Məlumatla görə, keçirilən prezident seçkilərində fəallıq

2024-cü ildəkindən aşağıdır.

Qalib gəlmiş George Simion birinci turun nəticələrini şərh edərək, səssizməni “Rumıniya ləyaqətinin qələbəsi” adlandırıb və seçicilərə dəstəyə görə təşəkkür edib. Qeyd edək ki, Simion Rumıniyanın Moldova ilə birləşməsinin tərəfdarıdır və Ukraynaya hərbi yardımı tənqid edir - O, öz siyasit addımlarında Trampın MAGA ideologiyasının (Make America Great Again - RBC) tərəfdarı kimi xarakterizə edilir.

Birinci turda üçüncü yeri tutan və 20,09 faiz səs toplayan “Rumıniya, İrəli” sol mərkəzçi alyansının dəstəklədiyi Krin Antonesku ikinci tura keçə bilməyib. Antonesku məğlubiyyətini etiraf edib - bu ba-

rədə Rumıniyanın “Hotnews” portalı məlumat yayıb. Seçki qorqarında tərəfdarları qarşısında çıxış edən Antonesku səssizmənin ilkin nəticələrini qəbul etdiyini bildirib və onun namizədliyini dəstəkləyən

Antoneskudan çağırış...

partiyalara təşəkkür edib. O, vətəndaşları mayın 18-də keçiriləcək ikinci turda iştirak etməyə çağırıb, seçicilərin iradəsinə hörmətlə yanaşdığını vurğulayıb. “Yəqin ki, ikinci turda kimi dəstəkləyəcəyimi soruşacağsınız. Mən koalisiyanın üzvü olmamışam. Öz proqramımı, insanların səs verdiyi ideyalarını təqdim etmişəm. Mən seçiciləri səssizmədə iştiraka çağırıram və bildirirəm ki, qalan namizədlərdən hansının oxşar ideyaları olacaqsa, həmin namizədə səs versinlər”, - Antonesku deyib.

Təsdiqlənməyən “prezident”, yeni baş nazir...

Hazırda ən mühüm sual ötən ilin sonunda baş tutan və nəticələri ləğv olunan seçki prosesində qalib gəlmiş ifrat sağçı Kalin Georgeskunun “taleyi-dir”. Vurğulayaq ki, bu seçkilərin qalibi Simion bildirmişdi ki, təkrar prezident seçkilərində qalib gəlsə, əvvəlki seçkilərin birinci turunda qalib gələn Georgesku bu və ya digər şəkildə hökumətdə təmsil olunacaq. Belə ki, Simion “Financial Times”-a bildirib ki, seçkidə qalib gələcəyi təqdirdə, səlahiyyəti dayandırılmış namizəd Georgesku baş nazir də daxil olmaqla rəhbər vəzifələrdən birini tuta bilər.

Qeyd edək ki, 2024-cü ilin 24 noyabrında keçirilmiş prezident seçkilərinin birinci turunda sağçı Kalin Georgesku lider olmuşdu. O, seçki kampaniyası üçün rəsmi olaraq heç bir maliyyə xərci göstərmədən və əvvəlki sorğularda aşağı nəticələr əldə etməsinə baxmayaraq, 23 faizə yaxın səs toplamışdı. Dekabrın əvvəlində Rumıniya prezidenti Klaus İohannis tərəfindən deklarasifikasiya olunan köşfiyyət sənədli, seçkilərin nəticələrinin xarici müdaxilə ilə təhrif olunduğunu ortaya qoyub. Bildirilir ki, sənədlərə əsasən 2016-cı ildə yaradılmış və uzun müddət fəaliyyətsiz qalmış təxminən 800 TikTok he-

sabı seçkilərdən əvvəl aktivləşərək Georgeskunun dəstəkləyən məzmunlar paylaşmağa başlayıb. Əlavə olaraq, seçkilərdən iki həftə əvvəl 25,000-dən çox “TikTok” hesabı aktivləşib və bu hesablar koordinasiyalı şəkildə Georgeskunun kampaniyasını təbliğ edib. Eləcə də, kampaniyanın “Telegram” üzərindən təşkil olunduğu və bözi influencerlərə ödənişlər edildiyi müəyyən olunub. Seçkilər zamanı Rumıniya hökumət sistemlərinə 85,000-dən çox kibercüüm cəhdinin qeydə alınması ilə bağlı məlumatlar yayılıb. Bu məlumatlara əsaslanaraq, Rumıniya Konstitusiyaya Məhkəməsi 6 dekabr 2024-cü ildə seçkilərin nəticələrini ləğv edib və yeni seçkilərin keçirilməsinə qərar verib.

ABŞ və Avropa İttifaqı seçkilərin ləğvindən sonra Rumıniyada demokratiyanın vəziyyəti ilə bağlı narahatlıqlarını ifadə etmişdilər. ABŞ Dövlət Departamenti Rumıniyaya seçki müşahidəçiləri göndərmişdi və seçki prosesinin şəffaflığını təmin etməyə çağırış olunmuşdu. Avropa Komissiyası isə TikTok platformasından seçkilərlə bağlı məlumatları təqdim etməsinə tələb etmişdi və platformada xarici müdaxilənin qarşısının alınması üçün tədbirlər görülməsini bildirmişdi.

da mühüm rol oynamağa başlayıblar. Məsələn, 2023-cü ilin noyabrında Niderlandda keçirilən parlament seçkilərində sağ populist Azadlıq Partiyası (PVV) 37 mandat qazanaraq parlamentdə ən böyük fraksiya olmuşdu. 2024-cü ilin mayında bu si-

Qatı millətçi dalğa davam edir...

yasi qüvvə digər təşkilatlarla birgə koalisiya hökuməti qurdu. Bu hökumət Avropada ən sağçı hökumətlərdən biri kimi qiymətləndirilir.

Eləcə də Avstriyada 2024-cü ilin sentyabrında keçirilən parlament seçkilərində radikal sağçı Azadlıq Partiyası (FPÖ) 28.8 faiz səs toplayaraq birinci olmuşdu. Bu, İkinci Dünya Müharibəsindən sonra Avstriyada ilk dəfə radikal sağ partiyanın seçkilərdə qalib gəlməsi idi. 2022-ci ilin sentyabrında İtaliyada keçirilən seçkilərdə Georgiya Meloninin rəhbərlik etdiyi “İtaliyanın Qardaşları” (FdI) partiyası qalib gələrək koalisiya hökuməti qurdu. Meloni İkinci Dünya Müharibəsindən sonra İtaliyanın ilk qadın baş naziri və ən sağçı lideri kimi tarixə düşdü. Finlandiyada isə Koalisiya Partiyası (NCP) və radikal sağçı Finlər Partiyası (Finns Party) koalisiya hökuməti qurub. 2024-cü ilin iyununda Belçikada keçirilən parlament seçkilərində sağ mərkəzçi Yeni Flaman Alyansı (N-VA) və radikal sağçı “Vlaams Belang” partiyaları ön sıralarda yer aldı. Rumıniya da daxil olmaqla bu və digər nümunələr göstərir ki, son illərdə Avropada radikal sağ və qatı millətçi partiyaların təsiri artmaqdadır. Bu partiyalar, miqrasiya, milli suverenlik və AB-yə qarşı skeptik mövqeləri ilə seçicilərin dəstəyini qazanırlar.

P.İSMAYILOV

Keçmişi indiyə çağırmaq

Marsel Prustun “İtkin zamanın sorağında” epopeyası haqqında

Gəncliyimin ucsuz-bucaqsız kainatda özümə bir istinad nöqtəsi tapmaq üçün həqiqət sorağına çıxdığım illərdə yollar, cığırılar, izlər məni tez-tez hansısa filosofun qapısına aparırdı. Onların arasında antik filosoflar da vardı, qədim Şərqi müdrikləri də, orta çağ müfəkkirləri, klassik alman fəlsəfəsi nümayəndələri də, yeni dövrün fikir cərəyanlarını yaratmış düşüncə azmanları da. Onda elə bilirdim həqiqət haradasa bəzəkli-düzəkli gəlin kimi hazırca oturub məni gözləyir, sadəcə, onun yeriniyurdunu tapmaq lazımdır; ola bilməz ki, bunca dahilər yetirmiş dünyada haqqın ünvanı, mütləq həqiqətin düsturu hələ də gizli qalsın.

Ruhuma çox yaxın dini-fəlsəfi təlimlə tanış olanda bir müddət özümü sonsuz kosmik okeanın sirrini qarmağa keçirmiş balıqçı kimi xoşbəxt sanırdım, günlərlə, həftələrlə yeni kəşfinin zövqünü sinirlərimdə, yeni həqiqətimin dadını damağımda gözdürürdüm, düşündürdüm, aha, bax bu nədirsə, əsl mən axtardığımdır, xalis mənə lazım olandır. Çox keçməmiş pejmürdəlik dövrə başlayırdı, bağçasında dolaşdığım təlimin dadı canıma yatan, qoxusu doğma gələn meyvələrdən, çiçəklərdən sonra dadından-qoxusundan zövq alma-dığım, könümü dalayan bar-bəhərinə də toxunanda öz-özümə deyirdim: yox, bu da mən deyən deyil, bu da o deyil. Ardınca haqqın tikanlı gülüstünə yeni ayaqyalın yürüşlər başlanırdı, həqiqət çiçəyini qoxulamaq üçün mütləq o tikanlı ayaqlayırıb keçməliydim.

Sonralar anladım ki, mən axtardığım hazır resept dünyanın heç harasında yoxdur, heç bir vaxt da olmayıb, nə qədər soraqlasam da, o düstur heç kimin sandığından çıxmayacaq. Onu yarada bilsən, özün yaratmalısın...

Həmin illərdə özümə çox doğma sandığım fikir adamlarından biri də yəhudi əsilli fransız filosofu Anri Berqson (1859-1941) idi. Maarifçi babaların hələ ondan yüz il qabaq taxta çıxardıqları rəsonal düşüncənin, pozitivizmin hökmranlıq elədiyi epoxada Berqsonun intuitivizmə önəm verməsi, ruhani fəhmi əqli-gerçəkçi təfəkkürdən, intellektdən uca tutması dediyim doğmalığa rəvac verən başlıca səbəb olmuşdu.

Əslində, Berqsonun nəzəriyyəsi o qədər də yeni deyildi, Platondan, Plotindən, Avqustindən, Dekartdan, Spinozadan, Kantdan, Şellingdən üzübəri gələn böyük fəlsəfi məktəbin, oturuşmuş mistik-idealit düşüncə sisteminin yeni dil-üslubla, yeni metodlarla, həm də ən “uyğunsuz” vaxtda ehyal olunmasıydı. Klassik müsəlman Şərfinin sufiləri, mistikləri özərlərdən əvvəlki oxşar təcürələri Quranın başlıca müddəalarının bazası üzərində sintez etməklə, onları islam fəlsəfəsinin ətrafına yığıb toplayıb cəlasdırmaqla bu düşüncəni misli görünməmiş zirvələrə qaldırmışdılar.

Şopenhauerin, Nitsşenin təkən verdiyi (onlardan fərqli olaraq Berqson vahid ilahi başlanğıca inanırdı), sonradan “həyat fəlsəfəsi” adlandırılan irrəsonal fəlsəfi dünyagörüş Berqsonun yaradıcılığında pik nöqtəsinə çatdı, özündən sonra gələn, hətta özüylə təxminən eyni vaxtda yaranmış fenomenologiya, ekzistensializm kimi nəhəng düşüncə məktəblərinə böyük təsir göstərdi. Üstəlik, onun təsiri fəlsəfəylə çəpərlənmiş, Berqsonun yaradıcılığı iyirminci əsrin ədəbiyyatına, incəsənətinə, elmə, hətta siyasi dünyagörüşünə bu günəçən silinməmiş izlər salıb. “Yaradıcı təkamül” adlı traktatına görə o, 1927-ci ildə Nobel mükafatına layiq görülmüşdü - bu, Nobelin verilmə tarixində yeganə belə haldır, Rassel, Kamü, Sartr kimi filosoflar ən yüksək mükafatı sırf fəlsəfi yox, məhz ədəbi-bədii, yaxud bədii-publisistik əsərlərinə görə almışdılar.

Öz traktatlarını ədəbi üsluba yaxın bir tərzdə, obrazlı dillə yazdığına baxmayaraq Anri Berqsonun fəlsəfəsini şərh etmək asan deyil. Onun sisteminin mərkəzində “həyat coşqusu” (“həyat eşqi”, “həyat püskürtüsü”, “yaşamaq impulsu”, “olum arzusu” kimi də tərcümə oluna bilər) adlandırıldığı kosmik proses yer alıb. Bu, təxminən Tandırın vəhy olunan ilahi ilhama bənzər

aramsız yaradıcılıq aktıdır, onun əvvəli-sonu yoxdur, onu ağılla qavramaq mümkün deyil, yalnız intuisiya vasitəsilə o nəhəng kosmik prosesə qoşulmaq, metafizik axınla təmasa girmək olar.

Berqson intellekti həyatın ayrı-ayrı epizodlarını qeydə alan fotoqrafiyaya bənzədir, həyatı bütöv şəkildə qavramaq üçün isə intuisiya ilə silahlanmaq lazımdır, bu da qırıq-qırıq kadrları bütöv bir fasiləsiz proses kimi gözümləz önündə canlandıran kino lentinə bənzəyir. İntellekt gözəl görünən məkan realılıqlarını, cismilər, hadisələr arasında praktiki əhəmiyyətli zəruri əlaqələri qeydə alır, ancaq onların mahiyyətinə dala bilmir. Həyatın mahiyyətinə yalnız intuisiya vasitəsilə nüfuz etmək olar, insan özünü də yalnız intuitiv olaraq tanıya bilər. Varlığın nüvəsinə belə bir müdaxilə isə ancaq simpatiya, sevgi sayəsində baş tutur. Bunlar elə sufilərin eşq, fəhm, vəcd kimi təməl anlayışlarının fərq dilində versiyalarıdır.

İntellekt məkana, intuisiya zamana bağlıdır. Berqsonun zaman haqqında təsəvvürü də maraqlıdır. Bizim illərə, aylara, saatlara, dəqiqələrə böldüyümüz vaxt ondan ötrü maddi-fiziki ələmə uyğunlaşdırılmış elmi-statistik zamandır - bu, “kəmiyyət zamanı”dır. Gerçək zaman bir bütöv, bölünməz, parçalanmaz əbədi prosesdir, Berqson bu metafizik prosesi “müddət” (aramsız sürə, davamlı proses, bitməyən dövrə anlamında) adlandırır - bu isə “keyfiyyət zamanı”dır. Sadələşdirib desək, zaman ruha, məkan materiyyaya xas anlayışdır. Zaman ələləməzdir, onun nə keçmişi var, nə gələcəyi, keçmiş də, gələcək də daim indiki halda cərəyan eləyən “müddət”in içindədir. Kainatı vücuda gətirmiş kosmik həyat coşqusu fasiləsiz təkamül prosesidir - Berqson Darvinin təkamül nəzəriyyəsinə mexaniki xarakter daşdığına görə tənqid eləyirdi, onun fikrincə, təkamül mexaniki yox, yaradıcı prosesdir, həm də bu proses səbəb-nəticə (determinizm) qanunlarına qətiyyətə tabe deyil, azad yaradıcılıq aktıdır.

“Müddət” bütün keçmişi yumağına sarıyıb indiki zaman boyunca gələcəyə doğru öz ətrafında fırlanır. Bölünməz zaman (“müddət”) müdam indiki zamanda axır, keçmiş də, gələcək də onun içindən indiki zamanda çıxıb vücuda gəlir. Ali Şüurdan, Mütləq Varlıqdan törəmiş bu nəhəng axın elə əbədiyyətin özüdür. Bu prosesin başında duran Allah, Paskalin dediyi kimi, fəlsəfi tanrı, filosofların allahıdır. Tanrıdan qaynaqlanıb hüdudsuz “müddət” ərzində, sonsuz zaman uzunlu axan “həyat coşqusu” adlı işıqlı, hərərətli yaradılış dalğası tutqun, dərğün, bərk materiyanın, soyuq, qarənliq şər yuvasının müqavimətini qıra-qıra daim yeni formalar yaradır, təkamül prosesi boyunca özünü ideal şəkildə ifadə eləməyə can atır.

“Müddət” həm də psixoloji, subyektiv zaman sayılır, onu elmi-statistik zamanla ölçmək olmaz, yeni “müddət” həmişə eyni sürətlə axmır - uşaqlıqda ləng gedir, qocalıqda yeyin axır, xoş günlərdə sütiyür, pis günlərdə ağır axır. Bütün bunlar “müddət”in fərdin subyektiv həyatının aparıcı ünsürünə, daxili yaşamın melodiyasına çevrilməsi nəticəsində baş verir. Modernist nəsrin baş istilahi sayılan “şüur axını” (“şüur seli”, “düşüncə seli” də demək olar) anlayışını da Anri Berqson yaradıb. “Şüur axını” dalğaları məhz “müddət”lə kontakta girmək, “həyat seli”nə baş vurmaq sayəsində hərəkətə gəlir. Bu baxımdan yüz neçə il bundan qabaq ədəbiyyatda, incəsənətdə modernləşmə prosesinin başlanmasında Berqsonun birbaşa əli, əvəzsiz xidməti var.

davamı növbəti sayımızda

F.Uğurlu

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Azərbaycan - ŞƏT əlaqələri...

Əməkdaşlıq müxtəlif sahələri əhatə edir!

Ölkəmiz qısa zamanda çoxtərəfli əlaqələrin inkişafını hədəfləyən, global çağırışlara cavab verən mühüm uğurlara imza atıb. Yeni dövrdə beynəlxalq münasibətlər sisteminə olduqca aktiv mövqə tutmuş Azərbaycan çoxtərəfliyi təşviqi ilə bağlı mühüm yol keçib. Yerləşdiyi coğrafi məkan siyasi nöqtəyi-nəzərdən kataklizmlərin davamlı hal aldığı region kimi dəyərləndirilsə də, Azərbaycan Cənubi Qafqaz da daxil olmaqla hətta sərhəddindən kənarda yerləşən

rəfəsi statusunun verilməsi haqqında” Memorandumu təsdiqləyib. Ölkəmiz, eyni zamanda, bir neçə il öncə təşkilatdakı statusunu müşahidəçi statusuna qədər yüksəltmək üçün ŞƏT-in Katibliyinə rəsmən müraciət edib. Keçən ilin iyulunda Astanada keçirilən ŞƏT-ə üzv ölkələrin növbəti Zirvə görüşündə Azərbaycan təmsil olunub. “ŞƏT+” formatında keçirilən Sammitə 16 ölkənin dövlət və hökumət başçıları qatılıblar”.

Politoloqun sözlərinə görə, bütün beynəlxalq təşkilatlarla olduğu kimi, ŞƏT-lə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi işgüzar, qarşılıqlı maraqlara əsaslanan və hörmət əsasında formalaşır. Azərbaycan yerləşdiyi bölgənin aparıcı iqtisadi-siyasi ölkəsi, bir sözlə, regionun lideri kimi bu əməkdaşlığın regional mahiyyət qazanması üçün səy göstərir: “Azərbaycan-ŞƏT əməkdaşlığı bütövlükdə, Cənubi Qafqazda yüksək perspektiv yaradır. Əməkdaşlıq istiqamətləri arasında təşkilatın önəmli prioritet sahələri olan və Azərbaycan üçün xüsusi əhəmiyyət kəşb edən sahələr üzrə

ölkələr üçün sabitləşdirici faktor kimi çıxış edir.

Azərbaycanın uğur formulunun açarı məhz bununla izah edilir - bütün yanaşmalarında ədalət prinsipinin qorunması və çoxtərəfliyə sədaqət nümayiş etdirmək. Rəsmi Bakı hər zaman bəyan edir ki, Azərbaycan qəti şəkildə çoxtərəfliyə sadıqdır. Bu mənada, Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı (ŞƏT) ilə əlaqələri mühüm əhəmiyyət daşıyır. ŞƏT-in regional və glo-

bal səviyyədə böyük perspektiv vəd etməsi, geniş iqtisadi potensial, həmçinin qurumun prinsiplərinin, məqsədlərinin Azərbaycanın gündəliyinin bir çox məsələləri ilə üst-üstə düşməsi ölkəmizin maraqları ilə uzlaşır. Paralel olaraq Azərbaycan qurumda təmsil olunan öksər dövlətlər ilə ikitərəfli platformada əlaqələrə malikdir.

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə integrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

əhəmiyyət veririk və bu təşkilatın təməlinə dayanan prinsipləri bölüşürük. Ölkələrin sıx ikitərəfli qarşılıqlı fəaliyyəti Azərbaycanın ŞƏT çərçivəsində əməkdaşlığının dərinləşməsinə və bu təşkilatın statusunun artmasına səmərəli surətdə kömək edə-cək”.

Yeganə

ŞƏT-də hüquqi statusun artırılması dəstəklənir

İ.Vəlizadə qeyd edib ki, paralel olaraq həmin sammitdə Qazaxıstandan sonra Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına sədrliyin Çinə keçəcəyi məlum olub. Assosiasiyanın növbəti, yəni builki sammiti Çində keçiriləcək: “Vurğulanmalıdır ki, Çin-Azərbaycan münasibətlərinin yüksək ruhda inkişafı Azərbaycanın ŞƏT ilə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsində də əlavə impuls yaradır. Məsələn, ötən ay-aprelin 23-də Pekində “Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat”da da vurğulanır ki, Azərbaycan Çinin ŞƏT-ə sədrliyini dəstəkləyir və Çin tərəfinin ŞƏT-in keyfiyyətə inkişafı üçün göstərdiyi əməli səylərini yüksək qiymətləndirir. Azərbaycan “ŞƏT-in Dayanıqlı İnkişaf İli” tədbirlərində fəal iştirak etməyə və Təşkilatın üzv ölkələri ilə hərtərəfli əməkdaşlığı dərinləşdirməyə hazır olduğunu bildirir. Çin Azərbaycanın ŞƏT-də hüquqi statusunun artırılmasını dəstəkləyir”.

İ.Vəlizadə qeyd edib ki, paralel olaraq həmin sammitdə Qazaxıstandan sonra Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına sədrliyin Çinə keçəcəyi məlum olub. Assosiasiyanın növbəti, yəni builki sammiti Çində keçiriləcək: “Vurğulanmalıdır ki, Çin-Azərbaycan münasibətlərinin yüksək ruhda inkişafı Azərbaycanın ŞƏT ilə əlaqələrinin daha da möhkəmləndirilməsində də əlavə impuls yaradır. Məsələn, ötən ay-aprelin 23-də Pekində “Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması haqqında Birgə Bəyanat”da da vurğulanır ki, Azərbaycan Çinin ŞƏT-ə sədrliyini dəstəkləyir və Çin tərəfinin ŞƏT-in keyfiyyətə inkişafı üçün göstərdiyi əməli səylərini yüksək qiymətləndirir. Azərbaycan “ŞƏT-in Dayanıqlı İnkişaf İli” tədbirlərində fəal iştirak etməyə və Təşkilatın üzv ölkələri ilə hərtərəfli əməkdaşlığı dərinləşdirməyə hazır olduğunu bildirir. Çin Azərbaycanın ŞƏT-də hüquqi statusunun artırılmasını dəstəkləyir”.

İnsan alverinin qurbanı olma!

Yeganə BAYRAMOVA

Dünyanın öksər ölkələrində insan alverinə qarşı mübarizə aparılır. İnsan alveri müasir dünyanın qarşılaşdığı milli və ya transmilli səviyyədə, öksər hallarda isə müştəkkil cinayətkarlıqla əlaqəlidir. Bu cinayətə qarşı mübarizə üçün beynəlxalq səviyyədə xeyli anlaşma, protokol, dövlətlərarası qarşılıqlı yardım sənədləri, konvensiyalar imzalanır. Həmin sənədlərdə vurğulanır ki, bu cinayətə qarşı mübarizə aparmaq üçün dövlətlərin qarşılıqlı yardımlaşması vacibdir.

Azərbaycanda da insan alverinə qarşı mübarizə geniş vüsət alıb. Bununla bağlı respublikamızda hüquqi-normativ baza müəyyən edilib. Yeri gəlmişkən, bu gün İnsan Alverinə Qarşı Mübarizə Günü kimi qeyd edilir. Prezidentin 2004-cü il 6 may tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasında İnsan Alverinə Qarşı Mübarizə üzrə Milli Fəaliyyət Planı” hazırlanıb. Daxili İşlər Nazirliyi, Beynəlxalq təşkilatların dəstəyi ilə hər il mayın 6-sı “İnsan Alverinə Qarşı Mübarizə Günü” kimi qeyd edilir.

Hansı hallar insan alverini hesab olunur?

Avropa Şurasının “İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında” 16 may 2005-ci il tarixli Varşava Konvensiyasında “insan alveri” anlayışı belə təsbit olunub: İnsan alveri dedikdə, hədə-qorxu və ya zor tətbiq etməklə, yaxud başqa cür məcbur etməklə qaçırma, dələduzluq və ya aldatma yolu ilə, vəzifədən və ya şəxsin kömək-siz vəziyyətindən sui-istifadə etməklə şəxslərin istismar məqsədləri üçün cəlb edilməsi, daşınması, ötürülməsi, gizlədilməsi və ya qəbul edilməsi başa düşülür.

məsi və ya qəbul edilməsi başa düşülür.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan da bu Konvensiyaya qoşulub və sənəd 11 may 2010-cu ildə təsdiq edilib.

Kimlər insan alverinin qurbanı olur?

BMT-nin Narkotiklər və Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin hesabatında deyilir ki, insan alveri qurbanlarının 72 faizini qadınlar və qızlar təşkil edir. Lakin, eyni zamanda, müdafiəsiz oğlan uşaqları da cinayətkar şəbəkələrin toruna düşürlər.

Dilənçiliklə məşğul olanlar, səfil həyat tərzi sürənlər, kimsəsiz, baxımsız, təhsildən qorəzli şəkildə yayınan uşaqlar, narkotik vasitələrdən və psixotrop maddələrdən asılılıqlı olan şəxslər insan alverinin potensial qurbanlarıdır.

Qurbanın normal həyata qayıtması necə baş verir?

İnsan alverinin qurbanına çevrilmiş şəxslərin müdafiəsi insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına dair qanunvericiliyimizin və Azərbaycanın tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələlərin tələbləri rəhbər tutulmaqla təmin edilir. İnsan alveri qurbanlarının normal həyat tərzinə qaytarılması - reintegrasiyası sosial reabilitasiya proqramları çərçivəsində həyata keçirilir. Sosial reabilitasiya insan alveri qurbanlarına hüquqi yardımın göstərilməsi,

onların təhsillərinin davam etdirilməsi, psixoloji, tibbi və peşə reabilitasiyası üçün tədbirlər görülməsi, həmin şəxslərin iş və yaşayış sahəsi ilə təmin edilməsi imkanlarından istifadə olunmasını nəzərdə tutur.

İnsan alverindən zərər çəkmiş şəxslərə reintegrasiya dövründə qanunvericiliyə müvafiq olaraq dövlət büdcəsi və digər mənbələr hesabına Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məbləğdə müavinət ödənilir.

Necə mübarizə aparmalı?

Hər şeydən əvvəl maarifləndirmə tədbirlərinin artırılmasına ehtiyac var. Bu cinayətə mübarizənin yollarından biri də qadın və uşaqların hüquqi və sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, insan alverinə şərait yaradan sosial problemlərin həllinə yönəldilmiş proqramların hazırlanması və həyata keçirilməsidir. İnsan alverinin potensial qurbanlarının ictimai faydalı əməyə cəlb edilməsi, onların məşğulluğunun təmin edilməsi vacib şərtdir.

Təkcə cəmiyyətdə deyil, potensial qurbanlar arasında da maarifləndirmə və təbliğat işinin təşkili mühükdür. Qurbanları onları gözəyən təhlükə, müdafiə tədbirləri, hüquqi baza barədə məlumatlı olmalıdır.

Və ən əsası, təhsildən yayınan uşaqların aşkar edilməsi, onların təlim və tərbiyəsinə diqqət edilməsi çox vacibdir.

Cəmiyyətin qazandığı hər bir yeniyetmə bir qurbanın azalması deməkdir.

Allah rəhmət eləsin!

“Yeni Azərbaycan” qəzetinin kollektivi qəzetin əməkdaşı Nardar Bayramova bibisi

SÜSƏNBƏRİN

Vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir, dərin hüznə başsağlığı verir.

“Qara Penni” ...

İlk poçt markası necə yarandı?

Yeganə BAYRAMOVA

Orta əsrlərdən bəri Avropada yolların etibarlı olmasına görə, məktubun daşınma xərci alıcı tərəfindən ödənilirdi. Bu da çox vaxt çıxılmaz vəziyyətlərə gətirib çıxarırdı...

Poçt ödəniş nişanları bütün dünyanı gözün, geniş yayılmış və ən çox çap edilən yaradıcılıq nümunələridir. Markaların yaranması və ya poçt ödəniş nişanı kimi istifadəsinin tarixi ilə bağlı müxtəlif fikirlər var. Bəzi müxtəssislər poçt markasının avstriyalı Laurens Kəşmir, bəziləri isə ingilis Ceyms Çalmers tərəfindən yaradıldığını iddia edirlər. Lakin bir sıra faktlar onu göstərir ki, ilk poçt markası məhz Royland Hillin öz layihəsinə təcrübədən keçirdikdən sonra İngiltərədə yaranıb.

Nişanlısından gələn məktubu ala bilməyən gənc qız...

1840-cı ildə Londondakı İngilis Poçt İdarəsinin sonradan idarəçisi olan Royland Hill maraqlı bir hadisəyə şahidlik etmişdi. Şotlandiyaya səfərlərinin birində gənc qızın daşına ödənişini verə bilmədiyini üçün nişanlısından gələn məktubu poçtalyona geri qaytardığını görür. Bu zaman R.Hill ödəniş özü ödəyir. Gənc qız ona təşəkkür edir və bu pula ehtiyac olmadığını söyləyir. Çünki zərfin üzərindəki ünvanda bir tənzimləmə edərək nişanlısından gələn məktubu pul ödəmədən də ala biləcəyini bildirir.

Poçt müəssisəsində islahatlar

Bu hadisəyə şahid olan Hill məktub yollanarkən pul ödənməsini zəruri edəcək bir üsul inkişaf etdirilməsinin lazım olduğunu düşündü. Daşıma haqqının zərfin üstünə yapışdırılan kiçik bir etiket əvəzi olaraq məktubu göndərən tərəfindən ödənilməsi prinsipini təklif etdi. Bu üsul İngilis Hökuməti tərəfindən qəbul edildi. Belə ki, 1837-ci ildə R.Hill Londonda “Poçt müəssisəsində islahatlar, onun əhəmiyyəti və həyata keçirilməsi” adlı layihəni dərc edib. O, ölkə üzrə poçtu vahid şəkildə salmağı - məktubun üzərinə poçt markası və möhür vurularaq yola salınması layihəsinə xüsusi qeyd edib. İslahatlarda həm də parlament üzvlərinin və saray əhlinin poçtdan pulsuz istifadəsinin ləğv olunması da təklif olunurdu. R.Hill bu bəndə görə islahatların həyata keçirilməsi uğrunda mübarizəsini 3

ildən artıq davam etdirir və nəhayət istəyinə nail olur.

Beləliklə, 1840-cı il mayın 6-da ilk dəfə olaraq üzərinə pul şəklində (1 penni) təsvir olunmuş poçt markası rəsmi şəkildə İngiltərədə məktubların üzərinə vurulmaqla poçt ödəniş nişanı kimi istifadə edilməyə başlayır. Bununla da demək olar ki, Royland Hill poçt markasının “atası” kimi tarixə düşür. Onu İngiltərədə “mister poçtalyon” adlandırırlar.

Rəng dəyişikliyi marağa səbəb oldu

Uzun müzakirələrdən sonra qara rəngdə markanın üzərində 1 penni, mavi rəngdə markanın üzərində isə 2 penni təsvir olundu. Bu çəşidləmə çox davam etmədi. Bir qədər sonra isə markalar çəhrayı rəngdə çap edilməyə başlandı. Ondan sonra poçt göndərişlərinin üzərinə vurulan möhür də qırmızı rəngdə, daha sonralar isə qara və göy rənglərdə oldu. R.Hill gündəliyində markanın bu qədər yayılacağına inanmadığını qeyd edirdi. Belə ki, sonralar 1843-cü ildə Braziliya və İsveçrədə, 1847-ci ildə ABŞ-da, 1849-cu ildə Belçika, Almaniya, Fransa, 1850-ci ildə Avstriya, Avstraliya, İspaniya, 1851-ci ildə Danimarka, Kanadada markanın çapına başlandı. İlk markaların üzərində bir qayda olaraq pul vahidlərinin və ölkə rəhbərlərinin şəkilləri təsvir olunurdu.

“Qara Penni” 68 808 000 ədəd çap olunub. Bu gün həmin nümunələri əldə etmək nadir tapıntı hesab olunmasa da kolleksionerlər tarixiliyinə görə öz kolleksiyalarına “Qara Penni”ni əlavə etmək həvəsindədirlər.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com

Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317

Tiraj: 4916
Sifariş: 947

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 150048601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayında nəşr olunur.

Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova